

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

IRÁRTÉSEK:
A havi díj postán egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyenlő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 101.

KIADÓHIVATALI
Aradi Nyomda Készenléti
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 121.

Arad, 1908.

FELELŐS VIGYÁZKODÓ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, december 2.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérolók: Ciműztől Aradig.
- Szerényi beszéde.
- Döntés az aradi állami tisztviselők lakbér-Egyében.
- A t. Házból.
- Előkészületek a háborúra.
- A végrendelet-hamislók.
- A császárjubiläum halottal.
- Aradi szökevények Amerikában.
- Ünnepük a császárt.
- Száznegyven ezer koronás-pőr a tékozló herceg ellen.
- Tiszturak és felsőbb lányok.
- Olműztben proklamáltak, Aradon bombáztak.
- Két vasuti szerencsétlenség.
- Steinhellné barátai.
- Hamis altisztbi bizonyítványok az aradi üzletvezető-ségnél.
- Tárca: „Leleplezés” az asszonyokról. Irta: Pröhászkané Tausch Elvira.

Olműztől Aradig.

Arad, december 1.

A régi városom, alacsony kapura görnyedő hazakom ma is látni egy egy, sárgára bemeszelt ágyugolyót. Ma is úgy áll, ahogy hatvan esztendő előtt a falba harapott. Az ilyen golyóbist szentségtörés lenne kiszedni a téglagyóból. Olyan ékessége ez az öreg háznak, mint az öreg katonának a sebhely, ágyunak az első csatanyom. Ezt a rozsdás vasgömböt 1848. decemberében röpitették ide az aradi várból. Az osztrák katonák, a magyar polgárok házára. Bizonyossággal nem lehet tudni, hogy december 2 a előtt lőtték-e, vagy december 2 a után.

Ha december 2-a előtt indult el a vársáncokról, akkor Ferdinánd császár és

király leghűségesebb katonáinak puska-pora hozta. Ha ellenben december másodika után tapadt a falhoz: akkor Ferenc József császárra esküdött csapatok küldték.

Nem lenne furcsa, ha az ilyen házon, az ágyugolyó fölött, megjelenne a lobogó, a magyar nemzeti színű zászló, annak öröme, hogy hatvan esztendő előtt. Olműztben más lett az uralkodó, másnak nevében vezetett hadat a magyarok ellen Windischgrätz és Jellasics?

Egy ilyen öreg házhoz hasonlítunk mi is, a nemzet. A rés, amelyet a hatvan esztendő előtt kisütött fegyver golyója ütött rajtuk, nem fáj. A hely, ahol egykor elienségeit láttuk véreinknek, kötelességeiket teljesítő felebarátaink helye. Sehol sincs nyoma az ellenséges indulatoknak, a visszamaradt gyűlölségnek. De azok a házak, amelyek a harcok emlékeit legkitűbben viselik, azok a napok, amelyek arra legélesebben emlékeztetnek: nem lehetnek olyan ünneplés helyei, nem lehet olyan ünneplés ideje, amelyben azt az ágyut fonják koszorúval, ahonnan ez a golyóbis a harcok hónapjában kikapott.

Ez a nap... Ő felsége, a mi királyunk, Európának életkorban és tiszteletben legöregebb uralkodója, a szenvedésekben, harcokban, csalódásokban bölcseséskristályosodott államfő, akinek élete, cselekvései a világtörténet legérdekesebb ese-

ményeit jelentik: ez a mindenképpen nagy ember ma is az, aki máskor. S ha június 8-án a szeretetünk veszi körül, mért fordulnánk el tiszteletlenül előle december 2-án? S ha nekünk csak hatvanhétben vált azzá, a mi je az osztrákoknak már negyvennyolcban volt: ma ugyanazt a fogalmat, személyt, hatalmat és jószágot jelent mind a kettőre. Ha az emlékek mások, ellentétesek, nem olvadhatnak azok össze azokban a közös érzésekben, amelyek mind a két részt az uralkodóhoz fűzik?

Ne mi feleljünk erre, az illetéktelenek. Feleljenek erre a hatvan esztendő előtti magyarok.

A Kossuth Hirlapja című újságnak 1848. december 6-án megjelent száma ezt a cikket közölte:

Nincs király!

Hírlik, hogy Ferdinánd osztrák császár december 2-án, Olműztben ünnepélyesen lemondott a trórról a népet és hadseregeit az iránti hűségéről feloldotta.

Hírlik, hogy Ferenc Károly osztrák főherceg egyszóval lemondott az örökösödési jogról.

Hírlik, hogy mindketten ezt Ferenc József javára tették, és hogy ez császárnak proklamáltatott.

Es hírlik, hogy Ferenc József proklamációt bocsátott ki eme szavakkal: „*Verhündigen wir hiemit feierlichst allen Völkern der Monarchie unser Tronbasteigung unter dem Namen Franz Joseph der Erste.*”

Azután felel a cikk, a nemzet nevében, az olműzti eseményekre:

„Leleplezés” az asszonyokról.

Irta és a Kölcsey Egyesület mai asurján felolvasta:
Pröhászkané Tausch Elvira.

Amikor a Kölcsey-egyesület meghívását elfogadtam, természetesen elsősorban arra gondoltam, vajjon miről is olvassak fel? Valami olyanról, ami leköti a figyelmet, érdekes és aktuális. Valamiről, ami különösen az asszonyoknak tejszik.

Hogy mér? vagyok megkülönböztetett tekintettel a nőkre, megmondom. A ma kulturált támogató publikumát tulajdonképpen ők képezik. Ok az ilyen legyasztól az ily iroda mi imbisznek. Tehát elég ok arra a csak elvárható figyelem, hogy az ő írásuk asurint válogatom meg a tárgyamat.

As írások különbözők, de azt hiszem abban mindannyian egyetértünk, hogy a világ legérdekesebb témája mi megunk vagyunk. Örökké aktuális, amíg csak a földgolyóblem asszony létezik. Akár az utolsó fejedelmi nő sarjrol, akár az utolsó csenevész eszkimó Éváról legyen szó. Es nem elszakadoitóság, amikor hozzátesszem, hogy egyben a legsebbe gondolat. Hissz rólunk senn annyi ének, hozsánk száll számtalan sóhaj, körditünk leng eserényi vágy. A férfiak gyönyörűsége, a teremtés csodája, a világ közponja: mi vagyunk. Igen, mi. — De csak addig, amíg az erőnyelnekből költött salnes csokrocskát szagulgatják, amíg az érem

külső, ragyogó oldalát nézegetik. Bontsuk szét a bokréttát, fordítsuk meg a kicsiszolt, fényes medalliet, az illatos virágok szára visben poshadit, az érem balfele elhanyagolt, rozsdától felismerhetetlen.

Erről az oldaláról állítom elének az asszonyt. Kézenfekvő modell vagyok én, a barátom, ismerőseim s önk mind egyből egyig kedves hallgatóim. Azt hiszik majd, hogy karrikatura. Ugy néz ki, pedig nem az. A tükröm, melyen keresztül a nő nézem, igaz, nem bábajos vagy rázstükör, az én tükröm: a leplezetlen való. Aki elfogulatlan, magára fog ösmerni, aki önszemélyét jobbak tarja, a szomszédját üdvözölheti.

Valamikor olvastam, hogy a Teremtő, mi kor a világot alkotta, halomba rakosgatta a omjait, mindama jónak és tökéletesnek, rossznak és tökéletlennek, amit műhelyében anyagban és érsésben talált. Összekeverte s kíváncsi-n testé, mi származik belőle? Maga is megdöbint. Kicsiszolt lombikjában a csunyanak és szépek egy molekulája termett, melynek vegyképlete lelt: a nő.

Nem tudom, abban a vegykonyhában mily arányban voltak elosztva az erőnyek és gyarlóságok, de az asszonynak mindkettőből épen elég jutott. Elég a jóból, hogy angyal lehessen és annyi a bábából, hogy ezt a püdesztálra állított eszményt a legmélyebb posvány fertőjébe ránthatja. Középutat a nő természete nem ösmér. Ő a végletes következetlenség, a szabály alóli kivétel, egy örök, megfolyhatatlan rejtély,

egy élő, mozgó Sphlox. Ha rossz, rosszabb a rossznál, ha jó, tökéletesebb az elképzelt ideálnál. Férfi nem tud oly kegyetlen lenni, mint ő, de viszont a nemeslaksúságával sem verenyeshat. E két véglet között aztán a legkülönbözőbb variációkban hullámlik a szépsége.

A gyarlóság ölelkesik a nemes indulatokkal, a jó tulajdonok párosunk a szenvedélyvel, a nagy tréseknek pedig neveitőségessé ki-csínységekkel kell megkülönböztetniük.

A legelső rossz, amit a bölcsöböl hoz már magával, igen emberli. A neve: önsés.

Az ös, amikor a nő az élet kikéltéshez ért, ez az önsés átváltozott. Nem egyedül a saját érdekét szolgálta, hanem egy „másit” is. Azét a bizonyos nagy „ő” ét, akit mindannyian ösmérünk s aki hol megmarad egünk állandó, változatlan csillagának, leggyakrabban azonban az augusztusi esték gyorsan lefutó üstökös, a mely nyom nélkül tűnik el érzésvilágunk nagy Nirvácsájában. Ez a nemes páros önsés azonban elkorcsosodott. Eddig a nő létet hányt az egész drágálós világra, nem törődött semmivel, csak a szívvel, meg a választottjával. Ma a szerelmét is az anyagi spekuláció eshetőséggel szerint rendez be. Össze szeret. A tisztelőit gondolatban glédába állítja s aki koronájában a legtöbbet éri, arra esik választása.

Es a megmérlegelt szerelem azonban nem nagy bün. Az élet tanított rá. A leány ös-tönszerűleg megérzi, hogy ahol az anyagi gon-

A magyar királyság kétoldalu kötés. Király az, aki Szent-István koronájával megkoronáztatik s a nemzet által elébe tett koronázási oklevelet aláírja s arra megesküszik. Koronázás, koronázási oklevél nélkül nincs király.

Juhakról, juhnyájról lehet csak akként traktálni, hogy Ferdinánd odaadja Ferenc Józsefnek, ha tetszik; de a magyar nemzet nem juhnyáj s a magyar nemzet nem juhakol, Szent István koronája nem hálósipka, a melyet a nemzet megegyezése nélkül egy fejről a másikra dobni lehessen.

És ez a vége a cikknek, a hatvan esztendő papíron:

Ha lemondásról van szó, a lemondás csak a nemzet megegyezésével lehet érvényes. Nekünk tehát Ferenc József proklamációjához semmi közsünk.

Ha valami mondani valója van, szóljon az országgyűléshez, az országgyűlés majd határoz. Olimi irásokkal Magyarország királyi székéről senki se gondoljon disponálhatni.

Az országgyűlés gondoskodjék kormányzóról.

Mi s a nemzet maradtunk, akik tegnap voltunk.

A nemzet az maradt, aki tegnap: hatvan év előtt volt. Az uralkodó, akiről ez a keserű ujságcsikk a szenvedély hangján szól, más: alkotmányos király, aki szeretetet és becsülést talál. Mások a körülmények, más osztrákok élnek államszövetségben más magyarokkal. De a magyar nemzet ugyanaz, aki hatvan év előtt és nem gyújthat oltári gyertyát az ellenséges tábor tüzek emlékére. Nem adunk fel semmit a korona iránt való tiszteltből; nem szegünk meg a fogadalomból, amelyet Deák Ferenc szavára, a feledésre tettünk: de ez a nap nekünk csak hétköznapunk lehet.

A magyar országgyűlés 1848. december 2-án a hatósági és községi közmunkákról tárgyalt. Mi is, hatvan év után rendes közmunkáinkat vesszük elő a napon.

Az olmtüzi emlék: golyó a házon. Kihült, szenvedést nem okozó, ártalmatlan golyó, amelynek legjobb, ha nem bolygatják s nem idézik vissza az időt, amikor gyilkos szándékai voltak.

Szterényi beszéde.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, december 1.

A kereskedelmi tárca költségvetésében mégis vetődtek fel olyan momentumok, hogy nem tárgyalják le fél nap alatt, mint a többi miniszter budgetjét. Ma harmadik napja tárgyalták és még az általános vitának is voltak szónokai. Szterényi József államtitkár hosszabb, igen érdekes beszédet mondott.

(Az iparpártolási.)

Az ülést tíz órakor nyitotta meg Justh Gyula elnök. Hódy Gyula elhanyagolt kérdésre, a tengeri közigazgatásra akarja felhívni a figyelmet. Elmondja, hogy a magyar-horvát tengerparton milyen mostoha kereskedelmi érdekképviseletünk. Szól az Ipartámogatásról is. A kormány gondját nem fordítja elég intenzíven a hazai ipar segítésére sem, különösen a műszaki Iparvállalatok támogatása csekély. Elmond esetet, melynek bizonyossága szerint állami üzemek is visszautasítják a magyar iparvállalatok ajánlatát. A költségvetést elfogadja. (Ének helyeslés, a szónokot üdvöslék.)

Thorotzkay Viktor báró: Az önálló vámtörülést és az önálló jegybank híve s már ezért sem fogadhatja el a költségvetést. A kormány fontos kereskedelmi érdekeinket is nagyhatalmi hóbortoknak áldozta fel. A Balkán bojottja árucikkünk ellen pó olthatatlan károkat okoz. Sok kívánsága van a kereskedelmi tárca keretén belül is.

(A szövetkezetekről.)

Teleki Arvéd gróf: A tegnap megtámadott szövetkezetek érdekében szólok fel. Különösen a *Hangya* fontos és nagy misztiót teljesít. Tagadja, hogy itt vallási vagy faji szempontok vezetnek, csak a termelés és a fogyasztás érdeke dönt. A szövetkezet egyáltalán nem keresztezi a merkantillista érdekeket. A veszedelem egyébként is — sajnos — nagyon csekély. Magyarország 13.000 községe közül csak ezerháromezerben van szövetkezet. (Helyeslés.)

Glesswein Sándor: Szintén a szövetkezeti kérdéssről kíván beszélni. A nép képtelen más-

kép védekezni a nagytöke ellen, minthogy szövetezzék. Magyarország északi részén, Ungban, Beregben a szövetkezet nem faji, hanem létérdek. Ha az a rutén paraszt magától nem jön rá a szövetkezet szükségére, fel kell világosítani. Nem kell a felekezeti kérdéseket belevinni a szövetkezet eszméjébe, mert elárulhatja, hogy még a keresztény fogyasztást szövetkezetek is sokszor szidónál vesznek. (Darútságg.)

Szterényi György: Mert kénytelenek erre? Elnök: Ne tessék parallel-szónoklatot tartani!

Glesswein Sándor: A szövetkezeti ügynek is át kell esni a gyermekbetegségeken. Neki mindegy, hogy a szociális célú gyűlések mögött ki áll, keresztény, zsidó vagy akár szociáldemokrata, csak igazán szociális érdeklő legyen a szövetkezés. (Helyeslés.)

(Szterényi államtitkár beszéde.)

Szterényi József: Örömmel konstatálni kívánja, hogy a vita ment volt minden személyes motívumtól s magas, tárgy szívonalon állott. Elismeri, hogy *Batthyány* Tivadar grófnak igaza volt, mikor a fizetésrendezésnél történt sérelmekről szólt. Ezeket korrigálni fogja. Reflektál *Polónyi* Géza vádjaira, aki ok nélkül gyanúsított és azt mondta, hogy a vicinális törvényjavaslatot a vic-gödöllői vasut érdekében készítették. *Tela van ugyis a közelet gyanúval, ne vesszük ezt a parlamentből.* Különben is Kossuth Ferenc nem szolgált arra, hogy ezzel gyanúsítsák meg, hogy fontos javaslatokkal magánérdekeket kíván szolgálni. Más kérdésekre áttérve, kéri a képviselőket, ne hozsák a tisztviselők szolgálati ügyeit a Ház elé. *A vasuti tisztikar* éjjel-nappal, hiven és odaadással teljesíti kötelességét s az államvasut igazgatóságának is elégtétellel tartozik az őket ért támadásokért. A vasutat ért támadásokra megjegyzi, hogy ez a szervezet 1886-ból datálódik, meglehetősen kis körrel, ma pedig tízezer kilométer hosszú hálózatunk van. A minisztériumnak e felhalmozott munkával szemben arra kell törekedni, hogy mindent, ami nem tartozik szigorúan a kormányzat körébe, az illetékesekhez utalja át.

Polónyi Géza: Hát miért nem tessük?

Szterényi József: Három év alatt olyan munkát végzett a kereskedelmi kormány, hogy ez a szemrehányás igazán nem jogosult. Egyébként tavasszal az államvasut adminisztrációjáról tervezetet készítenek. (Helyeslés.) Rátér azután a vagonhiányra, melynek okai régi időbe nyúlnak vissza. Többször mulasztás történt a beruhásások körül. Jellemző adatként elmondja, hogy tíz év alatt a személyforgalom 40 százalékkal, az áruforgalom 200 százalékkal

dok előérbe tolszkodnak, ott elpusztulnak a legszentebb érzések. Mert nem való nagyanyánk „házi áldása”: Hol a szeretet, ott a béke és megelégedés. A ma megfirtatta ezt a sorrendet. Hol a pénz, ott a béke, ott a szeretet.

Sajnos, a XX. ik században oly léha, célta'an életet élünk, oly tartalmatlan léhségekért lelkeseülnék, hogy a nő is kénytelen volt a természetől más formák szerint berendezett életét e követelményekhez illeszteni. A nőnek az emberiség nagy tragédiájában tulajdonképpen azt a szerepet kellene betöltenie, amit Goethe oly szépen fejez ki: „Das ewig Weibliche — zieht uns hinan.“ De a férfiak az „ewig Weibliche“ t a külsőségekben, szépségben keresték s így mi is ehhez alkalmazkodtunk. S alkalmazkodtunk annál könnyebben, mivel a természet a *hiúság* csiréjét már a világrajöttünkör csókolja a lelkünkre. És az amugy is életképes palánta a viszonyok ily kedvező alakulása következtében, természetesen, hogy annyira elhatámasodott, hogy bennünket asszonyokat most már egészen az uraima alá kergetett tart vas marokkal, hajlíthatatlan erővel, szarnokul, kezünkbe se jut fellásadni ellenel!

Férfi élete a nő, a nő örök célja a férfi. Kölcsönösen meghódítani igyekszünk egymást. A férfinek a nő a külsőségekben tetszik, tehát a szeriöt rendezük be az életünket. Az egész figyelmüket a testünkre és a ruházatra koncentrálljuk. Naphosszat szépijük, csinosítjuk magunkat. Ambicióink minél szebbé, minél kívánatosabbá lenni. Kiközdeni az erősebb nem e ismerését és vágyóitását. S hogy ezt elérjük,

nem riadunk vissza semmi eszköztől sem. Kacér pillantás, hazug mosoly, hiselgő szó a fegyverünk. Érvényesülni szeretnénk minden áron, szon a téren, melyet a férfi jelölt ki számunkra. És boldogok vagyunk, ha eredményt érünk el. Ennek a boldogságnak, ennek az éhes hiúságnak tápláléka: a nők.

Sokan haragvannak a békőlókra. Bevallom, hogy ez csak máfelháborodás. Bizonyos fokig kéayelmentlen, de cseppet sem kiálhatatlan. Kényelmentlen, mert a legtöbbször zavarba jövünk. Nem tudjuk, hiraletében mit is válasszunk a hiselgésekre. — „Igen“-t, „nem“-t? Vagy egy naiv „ugyan monjen“-t. — De akár mennyire szabadszokunk is ellene, ez a legyes getés tagadhatatlanul nagyon jól esik.

Sok férfi úgy meszál meg magának a nők közötti népszerűsége, hogy mindig szítja a barátját. X-nek Y-t, Z-nek mindakettőt. Elég jó taktikus. Többnyire örömmel halgatjuk a más ócsárlását, mert abból az ócsárlásból a magunk dicséítését olvassuk ki. Persze rövid látóan. A férfi éles szemre rögtön észreveszi, hogy hálás talajon kereskedett.

Amennyire igyekszünk a külsőkben Vé-nusz vetélytársal lenni, ép oly mértékben buzgolkodunk a bennünk tárogó ünnek tartalmas látszatot kölcsondni. Tartalmat tudom nem a tudás ad. Az agyunk be lehet rendezve, akár egy lexikon, magunkénak mondhatjuk a világ összes ismeretét, a bölcsek epigonjai lehetünk, de amellott a lelkünk hasonlíthat a Sahara pusztaságához, a jégmezők kieltenségséhez. Oly mellékes, hogy mennyit tudunk! Ha meleg a

szívünk, vidám a kedélyünk, ósainték az érzéseink, meg van vetve a jövő lelki életünknek alapja. De legtöbbször asszonyok nélkülözünk a léleknek ezt a felmagasztosító triaszt. Magakadályozza bennünk ennek kifejlődését a ma Herodese: a korzellem. Ödöklő szerzsmái: a léhaság, unottság, spleen. De miért vagyunk mi ügyes asszonyok? Ne tudnánk ezt az elcsúfító csonkaságot dekorálni? Egy kis fufang, valami az ámitásból, néhány gramm füllentéssel keverve s kész a recept. Nincs az a filozófiában magkövesedett ósprofesszor, aki a mi hamisítványainkra rájöhetne. Éa hibának tudom be. Pedig ez a kis komédia, ez a csepevényi kegyes álság tulajdonképpen erény. Mert többnyire a családl boldogság s hál béke szent nevében történik.

Mikor valamelyik bűvész a nagy közönség előtt brillirozik, néhány csodálatos mutatványról lerátja a lapot. En is hasonlóul tesz. Egy kis bepillantást engedek a kurusszó könyhámba. Nagyon jól ismerjük a férfiak ama tulajdonságát, hogy a szívükhöz többnyire a gyomron át vezető labirintuson keresztül juthatunk. Az Ariadne fonál az izlésük szeriüt összeállított menü. Még a legideálisabb gondolkozása férfi is jobban szereti az életet, meg az asszonyát egy pompásan sikerült ebéd után. Azon csodálkozom, hogy a férfi szíve évezredek folyamán nem helyezkedett valahova a gyomor közepe s nem onnan dobogja epedve az érzését. Mi alaposan kihasználjuk ezt a gyengét, mert valamely célunk elérésében legblatosabb hatású fegyverként kezeljük. Aut is

nőt meg. Est az óriási feladatot nehéz a régi eszközökkel elvégezni. — Az emelkedés óriási része a budapesti pályaudvarokra esik, melyek pedig érdemleges megnagyobbításon nem mentek keresztül. A panaszok különben feltétlenül túlszoktak. Nem a személyzet kőszöne és mulasztásai okozták a va gonhiányt. Szűnetet kér. Előnk; Az ülést tíz percre felfüggeszti.

(A vasuti balesetek.)

Szterényi folytatja. Kijelenti, hogy az idén a vasuti balesetek száma kisebb, mint tavaly volt. Sajnos, a balesetek oka legnagyobb részben szolgálati mulasztásokból ered, többnyire hibás váltóállítástól vagy a szemafor tilosra volt állítva, s a mozdonyvezető mégis tovább vesette a vonat. Még a blokkrendszer mellett is súlyos balesetek fordulnak elő és emberéletek esnek áldozatul. Ijesztő mérvben növekedik a balesetek anyagi kára és az emberek testi épsége és élete elleni kár. Míg 1903-ban 1 millió 926 ezer korona kár esett balesetek következtében, addig 1907-ben 2 millió 840 ezer korona volt. Ha összehasonlítjuk a mi balesetelket a külföldiekkel, akkor azt látjuk, hogy 1906. évben Magyarországon volt személyszámot tekintve a legkevesebb vasuti baleset. A kereskedelmi miniszter a legszigorúbb intézkedéseket tette a balesetek elhárítására. Ezért nem is illehet szemrehányás. A vasuti vonalakon beállott torlódás az oka annak, hogy az osztrák vonalakon beállott torlódás következtében mi sem bonyolíthatjuk le rendszeren a forgalmat. A tarifa emelkedés magyarázatánál rámutat a kiadási tételek emelkedésére, amelyeknek felelősséggel régebbi szociális kívánságok nyertek méltányos kielégítést. Az is egyik oka az emelkedésnek, hogy nincs elég mozdonyunk, váltott személyzettel kell dolgozni, ami a kezelési költségeket jelentékenyen emeli. Az államvasutak bevételeinek fokozását megmagyarázza az is, hogy a porosz vasutaknál a jövő évre kerék 100 millió deficitet irányoztak elő, a legjobban keselt bajor vasutak pedig a beruházási hitelek kamatait sem tudják behozni. A Dunagőzhajózási társaságról szólva sajnálattal konstatálja, hogy az csakugyan osztrák. De sajnálja az is, hogy Polónyi őfelsége családját belekaverte a viláta.

Egy hang: Magyar iparvállalatokba nem fektet pénzt a királyi család!

Szterényi József: Azokban is van az uralkodó háznak pénze. A kormány a dunai hajózás érdekében hónapok óta tanácskozásokat folytat.

(A szociális kérdések.)

A szociális kérdésekről szólva a sztrájkjog dolgában körvonalazza álláspontját. Az ipartörvény tervezete megszabja, hogy a felmondási idő előtt sem sztrájkolni, sem kizárni nem szabad. A munkásbiztosító pénztár bajai csak a munkások kizárásának panaszokodása csak kis részben jogosult. Az adminisztráció túlságosan bonyolult, ez igaz, de ezen segíteni fog. Az államotársnak nem barátja. A szociálisakról szólva elismeri, hogy a sztrájkok legnagyobb része a betegségyaló tisztviselőitől indul ki. A sztrájkolók a kisipar tönkretételére iparkodnak, és ellen tiltakoznak. A pénztár vezetői esetén semmiféle mozgalmakban nem fognak részt venni. Azzal végel beszédét, hogy rámutat az iparfejlesztés és a megőrzés közötti szerves kapcsolatra. (Zajos helyeslés és taps.)

Nagy Emil záróbeszédében a nemzetközi szocializmus kiforratlan romboló irányására mutat rá. A költségvetést elfogadja és a kereskedelmi kormány iránt bizalmát nyilvánítja.

Ezzel az ülés véget ért s a tanácskozást a délutáni ülésen folytatták.

(A délutáni ülés.)

A kereskedelmi tárca tárgyalása után a földmivélségügyi tarcát kezdtek tárgyalni. Ennek kisebb fölszólalások történtek.

TANÜGY.

(—) Haladás. E címen megjelenő aradi tanügyi folyóiratnak most jelent meg a tizedik száma, melyben a szabad iskoláról Zdray Jenő irt. Fekete József Arad egyik nagy pedagógusáról, Madai Mátyásról emlékezik meg. Deák Sándor folytatja a „Magyar nyelv“ című cikket. Pintér János érdekes megfigyeléseket közöl a magyarság terjedéséről. Tartalmassak az amerikai könyvtárak és természettudományi nyelviség című közlemények. A lapot Csobor Ottó szerkeszti, kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében. Felhívjuk rá a tanítóság figyelmét.

nálansz bőven, amely mind, mind leszámlásra várna. De nem folytatom!

Eddig is elég nagy munkát végeztem. Egy vastag kőfalat romboltam le. Mert azt tartja róunk mindenké, hogy még a hibáinkkal szemben is elfogultak és elbábkodtak vagyunk. Bünbánó Magdolnák már csak a bibliaiban léteznek. Ime, téssák! A hiba beismerése, léli bünbánat.

És most bocsássanak meg asszonyaim, hogy így nyíltan, így őszintén vittem a porra a mi lelki fogyatékoságainkat. De megszórom, hogy azért tettem, mert tudom, hogy ez a kősvizsga nem tesz kisebb bűnököt. Az erőnyelink serpenyője sokkal súlyosabb, semhogy akár én, akár mindannyian a reá rakott önbeismeréssel csak meg is billenhetnénk. Az a kevés gyarlóság, ami belénk gyökeredezett, elenyésző, mint a delelő nap árnyéka. Tudják ezt nagyon jól az itt jelenlévő urak is, kik most ujjongó örömmel vesznek részt hibáink elrejtésének ünnepélyén. Kora kérem az öröm! Az a lepel csak azért hullott le, hogy betakarja önöket. Én csak azért nem huzaltottam össze a kettőnk hibáit, mert a szembesítés különbségek és fokozatok megértésére még a dus gazdag asszonyi nyelv sem képes. Pénnyel ölmot mérni pedig haszontalan időfecsérlés lenne.

De azért hálásak vagyunk a férfiakkal szemben. Akár mit monduak, akárhogy tesszünk, bűnököt asszonyokat azért mégis a szíre et ítet. A férfiak pedig szeretnek az erőnyelinket, a hibáinkkal együtt. Szeretnek, mert ószi, hogy megérdemeljük. Ugye?

DÖNTÉS

az aradi állami tisztviselők lakbér-ügyében.

Barabás Béla levele.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 1.

Csak a napokban irtunk arról, hogy az állami tisztviselők lakbérpótlékának megállapítása rövid időn belül nyilvánosságra jut és ma — egyenesen a pénzügyminiszteriumból eredő információ alapján — közölhetjük, hogy a döntés Aradra nézve már megtörtént. Barabás Béla ugyanis levelet intézett Schweiger Páterhez, az aradi állami tisztviselők titkárához és közölte vele, hogy az aradi állami tisztviselőket — a 80%-os lakbérosztályba sorozták.

A döntést az aradi állami tisztviselők körében általában megelégedéssel fogadták, bár sokan abban a reményben voltak, hogy Arad a 90%-os lakbérosztályba kerül. Barabás levele azonban — amelyet alább egész terjedelmében közlünk — minden tisztviselőt megnyugtathat a pénzügyminiszterium döntésének a helyessége felől. A mai viszonyok között nagyobb eredményt az aradiak számára elérni nem lehetett, ezt egyébként Barabás is szükségesnek tartja leveleiben hangsúlyozni.

A levél így hangzik:

Budapest, december 1.

Igen tisztelt Titkár ur!

Tegnap a valószínűleg meg nem felelő hírt olvastam az állami tisztviselők lakbérügyében. E miatt, meg azért is küldöm értesítésemet, hogy az ügy valódi állásáról ön és ön által az összes Aradon lakó állami tisztviselőket értesítem.

En ma beszélem Wakerle Sándor miniszterelnök úrral a képviselőházban és ő nem emlekezett, hogy rajtam kívül az aradi állami tisztviselők lakbérügyében bárki is beszélt volna vele.

En az ügyben a pénzügyminisztériumban többször jártam el az alatt az idő alatt, amíg azok a bizonyos előmunkálatok elkészültek. Azok már teljesen készen vannak s a referens, Popovits Sándor államtitkár úrral együtt a beosztásra vonatkozó javaslatot már elkészítették s a pénzügyminiszter ur éppen mára várta ezeket a javaslatokat, hogy azokhoz hozzájáruljon s a végleges megállapodást majd közlésezi.

A 90%-os osztályba csak két nagy város kerül, ezek között Arad nincs benne, hanem Arad a 80%-os városok közé soroltatott, az adatok teljes ismeretes kiszámítása s a többi városokra vonatkozó adatok egybevetése után.

A vidéki városok között legdrágábbnak találtatott Vasvármegye szakhegye, Szombathely és így még ez is a 90%-os városok közé került.

Aradra vonatkozólag az adatok alig hiadtak ut a 70%-os beosztást, ennek dacára, a referens közölte velem, Arad a 80%-os városok közé lett beosztva.

Természetes, hogy Aradon csakis az aradi viszonyokat mérgezték, amde én láttam sok más város adatait s így nyugodtan mondatom, hogy Araddal szemben mostoha elbánás, méltánytalanság, avagy igazságtalanság nem történt.

Nagyon természetes, hogy magam is szívesebben láttam volna, hogy Arad a 90%-os városok közé osztassék be s én ezen igen sokat fáradtam. De hát az adatok is ellene szóltak, meg én egymagam támogatam a

tudjuk, hogy a férfiak a nőben legjobban a háttérnyom imponál. Tehát egész természetességgel igyekszünk adni a kitűnő gazdaságos szöveget, a kifogástalan anyát, a ház védő és örökös anyját. De mi enire nous nagyon jól tudjuk, hogy ez a látás sokszor csal. Ismerjük ömagunkat, meg a görögöt! És mégis, dacára, hogy mi vagyunk a látás nagymester, mennyit adunk rá, mily késspénnek vesszük jelenséget.

Minden asszony egy szimbolikus redakció. A szerkesztőségi iroda: a nyelv. A hírhözó, munkatársak: a szem és a fülek. Buzgó nap ezámások! Sokszor csak egy véletlenül elcsúszott mosdulat, vagy egy félfülei meghaltott beütéske a forrás, s mégis egész meseország mozgósítását vonja maga után. A kibocsátott hírtap minden ember veszedelme: a pletyka. Sajnos, ezt a mulasztást hivataloszerűleg kedveljük. És tölti be napjainkat, ez a mi szórakozásunk, az életelünk. Még sejtünk, már pletykálunk és már csak sejtünk, de még mindig pletykálunk.

Még néhány szót egy kényes oldalunkról: a tisztességről. Mit mondhatnék újat róla? Csak azt, amit 4000 év óta a férfiszem elkészítve fúj: „La donna é mobile!“ — Mladnyáinkban meg: a nádecséi termék. Hajlik ide, hajlik oda. Karó: kell melé állítani. Az egyiknek elég a szép szó, gyöngédég, szeretet, a másiknak az erély, sőt a durvaság sem használ. Hogy miképpen boldogul, az a férfi dolga. A módozatokon törje ő az eszt.

És most bocsukom a fotografus masinát. Nem mintha a rajzommal teljesen késsen lennék, hisz van még árnyoldal, satirung,

ügyet, ne csodálkozzanak tehát rajta, ha a kedvezőbb eredményt elérnem nem sikerült, sőt merem állítani, ha nem vetem magam utána a dolognak, bizony Arad rosszabbul is járhatott volna.

Fogadják mindannyian szíves üdvözlésem és köszönetemet.

Kész hívek és öszinte barátjak

Barabás Béla dr.

Nagykőrös orsz. képviselője.

A mai állapotokat tekintve, nagy haladást jelent ez az eredmény, amelynek kivívása elsősorban Barabás fáradozásainak köszönhető. Eddig Aradon a legkisebb lakbér, amely állami tisztviselőt megilletett, 410 korona volt, most pedig a minimum 640 korona lesz. Rövid időn belül, talán csak néhány nap múlva megtörténik a kiutalás is. Az állami iskolai tanároknak és a bírácoknak október elsejéig, a többi állami tisztviselőnek pedig november elsejéig visszamenőleg.

Mint értesülünk, a tisztviselők körében a lakbérpótlék felemelésével kapcsolatban, mozgalom indult meg a háziurak házbérfelemelésének ellensúlyozására. A tisztviselők ugyanis arra számítanak, hogy a háziurak a lakbérpótléknak 80%-ban való megállapítását okul fogják használni arra, hogy a tisztviselők lakbérért felemeljék. Ezt úgy akarják ellensúlyozni, hogy a háziurak a házbért emelő háziurak ellen.

A t. Házból.

Csernoch János — Cherloch Holmes.

gyorsíró vizsga volt a parlamentben. Első osztályú növendékekkel, akik egyébiránt nem igen foglalkoznak politikával, diktálás után irattak stenogrammet. A diktálás anyagát a képviselőház naplójából vették és pedig Csernoch János püspök beszédéből, melyet a tanítói fizetésrendezéssel kapcsolatosan az apáca-papragafusról mondott. A diktálásba be volt foglalva a szónok neve is: Csernoch János.

Amikor aztán a bizottság revidálta a dolgozatokat, meglepetéssel tapasztalta, hogy hat közül négyben Csernoch János neve helyett ez van:

— Cherloch Holmes.

Az eseten sokat mulattak a folyosón. Ám Csernoch nem haragudott érte, hanem ezt a konkluziót vonta le:

— Ugy látszik most a Cherloch név jár az ifjúság eszébe és a képzelete folyton vele foglalkozik. De éppen ezért szükséges tovább munkálkodni a köznevelődési és erkölcsös élet terjesztése érdekében, hogy a Cherloch-féle népszerűség ne váljék általánossá.

Tudvalevő, hogy Justh Gyula a makói küldöttség tagjainak tiszteletére nagy ebédet adott. Az ebédre visszajövet, a képviselőház folyosóján igen tréfás kedvében volt. Meglátta a Ház egyik fiatal tagját, az egészségtől duzzadó Hódy Gyulát és tettetett szánakozással mondta:

— Gyula fiam, mi bajod?

— Miért kérdeked kegyelmes uram?

— Mert szörnyű módon sápadt vagy.

— Tényleg nagyon sápadt a fiu — hagyták helyben a képviselők és versenyt sepankedtek Justhtal.

Hódy először meghökkent, de azután lopva bepillantott a folyosó egyik nagy tükrébe és ott látta, hogy az ő arca változatlanul vörös. De azért adta az ijedtet.

— Nagyon rosszul érzem magam — mondta — azért vagyok ilyen sápadt. De bezeg én is olyan piros lennék, mint Justh Gyula, ha részt vettem volna a kegyelmes ur ebédjén.

Justh hirtelen haragra lobbant:

— Adta teremtette, hát én csak akkor vagyok piros, ha ebédre jövök?

— Nem — felelte Hódy — akkor is, ha a folytonos közbeszólások miatt az elnöki székbe leinted — Hódy Gyulát.

Steinheilmé barátai.

Az új vizsgálóbíró nyomozása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 1.

A rejtélyes Steinheil-ügyben a vizsgálat a mai napon egy lépéssel sem haladt előbbre. A kettős gyilkosság tettesei még mindig ismeretlenek, de Steinheilmé előéletéről újabb szenzációs részletek kerültek nyilvánosságra, olyan kompromittáló adatok, amelyekből alaposan lehet következtetni arra, hogy a ledér életű asszonynak része van férje és anyja meggyilkolásában.

André, az új vizsgálóbíró ma kihallgatta Wolf Marcellát, aki megnevezte Steinheilmé összes barátait. Szerepel ezek között a szépművészeti miniszterium egy államtitkára, aki állásánál fogva összeköttetésben volt Steinheil festővel és révén szűtt viszonyt annak nejevel, azután Berger szenátor, egy bankigazgató, Courtois törvényeséki orvos, Rou semmitlenéki tanácsos, Carnot volt köztársasági elnök fia, egy francia tüzérkapitány és több gazdag gyáros. A bíróság valamennyijüket ki fogja hallgatni.

Steinheilmé a fogságban egy cellába került egy szélhámosság miatt leartóztatott grófcéval, akivel csakhamar bizalmas barátságra lépett. Tegnap meglátogatta őt leánya, akit arra kért, hozzon neki tüt és pamutot, mert ruháit akar varrni a szegények számára.

A párisi lapok most már teljes bizonyossággal kiderítették, hogy Steinheilmé járt Faure Félix elnökkel közvetlenül annak halála előtt. Ezt tulajdonképpen már az elnök elhalálása idején sejtették, később azonban az asszony ügyetlen viselkedéséből határozottan megállapították, hogy Steinheilmé volt Faure elnök utolsó látogatója.

A dolog úgy derült ki, hogy Steinheilmé az elnök halála előtt való napon egy festő ismerősét látogatta meg és búcsúszókat adott neki:

— Holnap megyek az Elyzée-palotába. Nincs semmi izenni valója nagy barátukhoz?

— Semmi, — mondotta a festő, — legfeljebb üdvözlém.

Az elnök halála után két-három nap múlva az a festő Steinheilmétől levelet kapott, amelyben az asszony ezt írta:

— Most értesültem Faure haláláról. Rettenetesen meglepett a hír. Képzem, nem is beszélhettem vele utoljára, mert noha jelentem Onnek, hogy mánap meglátogatom őt, beteg lettem és nem tudtam elmenni.

Steinheilmé azonban nem mondott igazat, mert utána jártak és megállapították, hogy Steinheilmé csak másnap, az elnök halálát követő napon lett beteg és akkor is csupán azért dőlt ágyának, hogy albit igazolhasson, ha esetleg abba a gyanuba fogják, hogy légyotthon járt az elnökkel.

Előkészületek a háborúra

A balkáni veszedelem.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 1.

Mai távirataink szerint a hadvezetőség ugyancsak erősen készül a mozgósításra. Az okkupált tartományok felé vezető utvonalakon a teherforgalmat beszüntették és a vasutakon katonákat és hadiszereket szállítanak.

Mai távirataink:

Készül a hadvezetőség.

Fiuméből táviratozzák: A Magyar-horvát tengerhajózási társaság távirati utasítást kapott a kormánytól, hogy hajóit ezen a héten tartsa készen arra, hogy Raguzába 8000 embert szállítson. A máv. 3 napra megszüntette a teherforgalmat, mert katonákat kell szállítani Boszniába és Hercegovinába. Az anektált tartományok kereskedői nagymennyiségű katonai cikkeket vásárolnak.

Bródon és Gravozán át teljesen megszüntették a teherforgalmat.

Budapesti táviratunk jelenti: A déli vasút összes vonalainak főbb állomásain az igazgatóságól jött parancsra elrendelték a mozgósításra vonatkozó bizalmas rendeletek sürgős felbontását és tanulmányozását.

Nagykanizsáról táviratozzák: Az itteni pályaudvaron át napok óta ropant sok hadiszert szállítanak Bosznia-Hercegovinába. A fegyvereket külön vonatokon is viszik a rendes tehervonatokon kívül.

A szerb hadsereg önkéntesei.

A „Voss. Ztg.” jelenti Pétervárról: A szerb követséget hetek óta az emberek százai ostromolják, kik mint önkéntesek felvétetni óhajtják magukat a szerb hadseregbe. Már több ezer legnagyobbbész munkanélküli embert vezettek be egy külön célra szolgáló könyvbe. A jelentkezők egy része azonnali segílyt kér, melyet azonban nem fognak megkapni. Az emberek legnagyobb részét csak a nyomor, melyben élnek, indítja a jelentkezésre és fogalmuk sincs azokról az eseményekről, melyek a balkáni félszigeten végbemennek. A műveltebb osztályokból legfeljebb néhány száz ember jelentkezett a szerb követségen, köztük sok aktív és tartalékos tiszt.

Törökország és Szerbia.

Konstantinápolyi távirat jelenti: Az új-török bizottság minden lehető elkövet, hogy a háborúnak elejét vegye. Ezért Szerbiával sem szándékozik szövetségre lépni, mert ez szerintük csak bonyodalmakat vonhatna maga után anélkül, hogy Törökországnak abból haszna lenne. Szerbia Törökországot önző célokra akarja felhasználni.

Katonai kórházak.

Ezelőtt hat esztendővel a Vörös Kereszt Egyesület árt a fővárosnak, hogy egy esztendő kitörő háboru esetére 600 katona és 200 tiszt ápolására ideiglenes kórházi helyiségeket biztosítsa az egyesület rendelkezésével, ehéőleg a

hajó és vasútállomások közelében. A főváros azt válassza, hogy az egyesület az iskolák között válogasson kórházi célokra alkalmas helyiségeket. Hatal az átirattal aztán el is aludt a dolog. Most azonban, hogy a szerbek és a montenegróiak mongolódnak: a Vörös Kereszt Egyesület írt a főváros tanácsához, hogy az I-ső és II-ik kerületben már kikeresett katonai kórházát átalkalható hét iskolaépületet és kéri a fővárost, hogy — ha majd szükség lesz rá: rendezze be az iskolákat. A főváros 125 000 koronát költ a berendezésre.

Aradi szökevények Amerikában.

Klopfstein és Palkovics züllése. — „Éhség, nyomor velünk . . .“

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 1.

Amerikáról, az aranyhegyek hazájából eddig jobbra olyan hírek érkeztek hozzánk, hogy az oda kivándorolt honfitársaink meggazdagodnak és sok pénzt küldözgetnek haza. A Magyarországból különféle okokból kimenekült kétes ekszisztenciákról már kevésbé jó híreket kapunk. Itt van például az a levél, amit az Aradról megszökött két jómadár amerikai élettéről küldtek Aradra.

Az egyik alak Klopstein Ernő, az aradi szociáldemokrata párt megszökött titkára, aki tudvalevően az 1907. év tavaszán valósággal felforgatta ennek a városnak gazdasági életét. A párttitkár ur az ellene indított pörök tömegétől megijedt és külföldre menekült akkor, amikor mára rendőrség is kivetette rá a hálóját. Amikor megszökött, nem tudták biztosan, hogy merre vette útját. Azt gondolták Swájcba ment. Most azonban kiderült, hogy a züllött ember Amerikába vitorlázott és jelenleg Buffalóban tartózkodik. Ezt jelenti az egy év előtt Aradról Amerikába vándorolt Popovics József borbély, aki szintén Buffalóban telepedett le. Egyik aradi ismerőséhez küldött levelében azt írja Popovics, hogy Klopstein Ernő Buffalóban teljesen elzüllött, csalásokból él és a jó érzésű magyarok már nem is érintkeznek az aradi pártkassza sikkasztójával.

A másik züllött aradi alak, akiről a levél szól, Palkovics Péter, a városligeti vendéglő volt bérlelője, aki tudvalevően a hitelezők szorongatása következtében volt kénytelen bucsu nélkül elhagyni Aradot. A jól meghízott, dolgozni nem szerető vendéglős most nagyon sanyaru viszonyok között él és alig lehet felismerni, olyan szárnalmas külseje van. Néhány hónappal ezelőtt a kőműveseknél kapott munkát és maltart, meg követ hordott napi két dollár fizetség ellenében. Ez a nehéz munka azonban a dologhoz nem szokott embert úgy megviselte, hogy néhány hét alatt elvesztette pocakját. Most már nem is dolgozik a kőműveseknél, s jelenleg foglalkozás nélkül ódöng Buffaló utcáin.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

A császárjubiläum halottai.

Véres ünneplés Bécsben. — Agyonnyomott osztrák képviselő.

Nemzetiségi botrányok Ausztriában

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 1.

Hatvan évvel ezelőtt Magyarországon jelezték könnyes és véres események a nemzet életében örökre emlékeztetessé lett eseményt, hogy Ferenc Józsefet Ausztria császáranak tette meg az erőszakos osztrák kamarilla. Ma pedig, hatvan év után Ausztriából jelentik, hogy a császárjubiläum véres események helyévé alakította a birodalom nagyobb városainak utcáit. A jubilaris ünnepek megdöbbentő szerencsétlenségeknek voltak előidézői. Azt táviratozták késő éjjel, hogy Bécsben a kivilágítás következtében támadt tolongás három embert fosztott meg életétől. A halottak között van egy osztrák tartományi képviselő is, akit a reichstráth előtt nyomott agyon a lelkesedésben tomboló tömeg. A Burg előtt két nőt gázolt agyon a sokaság, amely vakon rohant végig a kivilágított utcákon és utjában letaposta azokat, akik mérsékletre intették.

A rémes katasztrófáról szóló tudósításunk a következőképen szól:

Emberhalál az osztrák képviselőház előtt.

A legfényesebb és a legszomorúbb ünnepség Bécsben volt. Az osztrák császárváros hónapok óta készülődik ama esti és a holnapi ünnepségekre. Este hat órakor az egész város fényesen ki volt világítva és esodaszép lobogódiszek voltak különösen a főbb utvonalonokon.

A kivilágítás megtekintésére és a fáklyás-zenék meghallgatására majdnem az egész bécsi lakosság az utcára ment. Oriási tömegek lepték el az utcákat és tereket, ahol mindenütt nagyszámu rendőrcsapat volt látható.

Minden óvó előkészület dacára rettenetes szerencsétlenséget hozott az este. Nyolc óra felé a sétáló és ünneplő tömeg olyan óriásivá nőtt, hogy lehetetlenné vált a rend fentartása. A tömegekben különösen nagyszámmal voltak asszonyok, leányok és gyermekek, ami növelte a katasztrófa súlyos kimenetelét.

A közönség között már hét órakor óriási tolongás támadt. Mindenki jól akart látni és mindenki előre furakodott. A tolongásból csakhamar erőszakos verekedések, nagy összetorlódások lettek; a rend helyreállítását ekkor a rendőrség próbálta meg, de sikertelenül. A tömeg szembeszállt a rendőrökkel és némely helyen formális csata keletkezett.

Különösen a pompásan kivilágított osztrák képviselőház előtt torlódott össze óriási tömeg. Az emberek ököllel csináltak utat és kíméletlenül férelökték az előttük állókat. A tolongó tömeg Hölzl József tartománygyűlési képviselőt agyonnyomta. A dolog úgy történt, hogy a képviselő a parlament előtt lévő emelvényre állott és onnét rövid beszéddel akarta nyugalomra inteni a tömeget. De ez mit se hasz-

nált. A csoportok tolongás közben ledöntötték az emelvényt és a képviselő a tömegbe zuhant, amely szinte összepréste a szerencsétlen embert.

Erre óriási kavargás támadt. Az asszonyok és gyermekek sikoltoztak, a férfiak durván férelökték utjukból a nőket, akiknek rémes segélykiáltásaira a rendőrség kardlapozva akart rendet csinálni a zürzavaros tömegben.

A képviselőház előtt csak 10—11 óra felé oszlott el teljesen a tömeg.

A Burg előtt.

A parlament épületétől a közönség egy része a gyönyörűen kivilágított királyi palota elé vonult, ahol ekkor már szintén nagy tömeg hullámozott. Amint az újabb csoportok megérkeztek, nagy rémület támadt, mert mindenki átlátta, hogy a hely kicsi az óriási csoportok befogadására. Az izgalmat növelte az a körülmény, hogy egy világító test, amely pompás tűzijátékban gyönyörködött a közönséget, hirtelen kigyuladt.

— Tűz van!

— Menekülni, mert mindenki elpusztul — kiáltották az ijedősebbek. A félelem és rettegés villámgyorsan terjedt a közönség soraiban. Ekkor leirhatatlan jelenetek történtek. A tolongó tömeg a gyöngé és kövérebb nőket a szó szoros értelmében a földre gázolta. Hiába jajveszéltek az asszonyok, leányok, a durva alakok könyörtelenül gázoltak keresztül rajtuk. Amikor a pusztító emberecsordától némileg megtisztult a térség, két halott, 122 könnyebb és 27 halálos sebesült maradt ott. A halottak: Eibel Sarolta, divatárus leány és Májerhoffer Karolin munkásasszony. A mentőknek a városban történt apróbb szerencsétlenségek rengeteg munkát adtak. Hozzávetőlegesen a ma éjszakai mentések számát ezerkétszázra teszik.

Véres nemzetiségi harcok.

Rettenetes eseményeknek volt a színhelye a cseh főváros is. Prágában már hetek óta szinte napirenden van a csehek és németek összetűzése. Az ellenségeskedés az utóbbi napokban véres harcokat idézett elő úgy, hogy a császár Thun gróf előtt így nyilatkozott:

— Az állapotok ott már annyira elfajultak, hogy már csak ütni kell!

A ma esti kivilágítás és ünnepség újabb alkalmat adott a fékevesztett tömegeknek a zavargásra. Este nyolc órakor nagy csoportok lepték el Prága utcáit. Eleinte a csehek és a németek külön-külön helyezkedtek el, csakhamar azonban megkezdődött az összetűzés. Botokkal mentek egymásnak az emberek, ütötték-

verték a sétálókat, úgy, hogy a felállított nagyszámu rendőrség segítségére még lovas-katonaságot kellett kirendelni. A tüntetők azonban ekkor drótokat húztak az utcákon, valóságos kordonokat állítottak fel és így a lovasság nem tudott előrehaladni. Ekkor gyalogcsapatok jöttek a kaszányákból és nagynehezen kitisztították az utcákat és tereket.

Kéőn este megújult a tüntetés. Egy lovascsapat ment a rend helyreállítására. A csapatot a tüntetők revolver-lövésékel fogadták. A dragonyosok szintén lőttek. Vagy 60 lövést lehetett hallani. Nehány perc múlva csendes lett a csatatér, honnan 15 embert súlyosan megsebesülve szállítottak a kórházba. A könnyebben sebesültek száma meghaladja a százat.

Hasonló véres jelenetek játszódtak le Brunn utcáin. A rendőrség kénytelen volt kivont karddal attakot intézni a tömeg ellen. Harmincember megsebesült, köztük többen súlyos sérülést kaptak.

Egy olmitzi távirat ezerint ott is, a császári trónfogadás színhelyén, véres zavargások voltak. A tüntető tömeg összetűzött a rendőrséggel és e harcban meg a nagy tolongásban többen súlyosan megsérültek.

Tiszturak és felsőbb lányok.

Az árvaházból nem lesz leányinternátus.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 1.

A felsőbb leányiskola építésével pénteken kell újból az építési bizottságnak foglalkoznia, mert az utolsó ülésen hozott határozat értelmében megadított telekvétel alkudzás nem vezetett eredményre. Mint megtudtuk, az iskolát a bizottság a városi árvaház mögötti Verzer-és Korbuly féle telkekre akarta építtetni, még pedig olyképen, hogy az árvaházat az internátus céljaira használnák fel a külön álló iskola épület frontja a Perényi-utcára nyílnék. A bizottsági ülés megbízásából puhatolódzott Lőce Rész gazdasági tanácsnok ugyan a telektulajdonosoknál, de arról értesült, hogy a Verzer féle telek nem eladó. De ettől az akadálytól eltekintve sem tetszett a mértékadó körökben ez a megoldás, mert igen sokan kifogásolták azt hogy egy katonai laktanya közvetlen szomszédságába építsen a város egy olyan iskolát és internátust, melynek növendékeit és lakóit sorduló korban levő leányok.

A pénteken tartandó ülésen újból megfontolás tárgyává teendő tehát, vajjon a Maros-utcai falerakodó telep, melyet a miniszter akceptált, nem lenne felhasználható. Ha a bizottság végleg elejtendő ezt a megoldást, akkor ismét magánkézen levő telkeket hoz a mérnöki hivatal javaslatba.

Mint értesülünk a bizottság több tagja elmond annak, hogy a város telkeket vásároljon a felső leányiskola céljaira, mikor van alkalmas városi terület. Azt fogják javasolni, hogy a mérnöki hivatal számítsa ki, vajjon mennyibe kerülne az Atilla téren lévő tűzoltólaktanya és gazdasági udvar kitelapítása, illetve az Új terem utcában való felépítése. Azt hiszik ezek a bizottsági tagok, hogy az építési anyagok felhasználásával és a magántelkek megszerzésének árával a tűzoltó laktanya megfelelő építése is meg lesz oldható. Ezt annál is inkább kívánják, mert a legközelebbi jövőben a bazár

Weitzer János-utcai iskola helyett is másik tanintézetet kell építeni. Minthogy ez az új leányiskola, a természetes követelményeknek megfelelően a Széchenyi-utca tájékára fog épülni s itt nincs városi telkek, a felső leányiskola helyiségéül vásárolt területet nem akarának kijelölni.

Két vasuti szerencsétlenség.

Két halott, 13 sebesült.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 1

Alig mulik el nap, hogy valahonnét vasuti szerencsétlenség hírt ne jelentenek. Ma ismét két katasztrófa történt, s mindkettő Horvátország területén. Amelyik Zágrábban történt, annak egy halottja és tizenegy sebesültje van, a másiknak szintén egy halottja és két sebesültje.

A katasztrófáról szóló távirataink itt következnek:

Zágráb-ból jelentik: Velika és Gorica vasuti állomások közt két tehervonat eddig ismeretlen okból összeütközött. Hat kocsi kisklott és összeroncsolódott. A vasuti személyzet közül egy kalauz meghalt, kettő súlyosan megsebesült.

Zágráb-ból táviratozzák: Ma reggel az itteni vasuti bejáronál katasztrófa történt. A sziszeki 501. számú személyvonat, melynek reggel 8 órakor kellett volna érkeznie, utközben történt kisklása miatt egy órai késéssel jött Zágrába, hol a vasuti bejáronál egy tehervonat vesztegelt, mely nem mehetett be az állomásra. A személyvonat vezetője nem kapván „tilos“ jelzést, teljes erővel berohant vonatával a tehervonatba. Kilenc vasuti kocsi pozdorjává tört. A személyvonat vezetője, Kerkai Mihály szörnyen halt, öten halálosan megsebesültek, hatan pedig könnyebben. A sebesülteket a zágrábi kórházba szállították.

Egy későbbi jelentés azt mondja, hogy a szerencsétlenséget a személyvonat mozdonyvezetőjének ittassága okozta. Kihallgatásán azt mondta, hogy a harmadik szemafort a köd miatt nem látta s a mikor a veszélyt konstataálta, hiába húzta meg a féket, mert az még az uton elromlott.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Nőtisztviselők Egyesületének tanfolyamai már hónap megnyitják. Az egyesület most háromféle tanfolyamot nyit: német nyelvet (néfő és csüőrtők este 8-9), gyorsírásit (szerda és péntek este 8-9, vasárnap délelőtti 11-12) és könyvtelést (kedd és szombat este 8-9) A tanfolyamokra még mindig lehet jelentkezni az egyesületnek Weitzer János utcai leányiskolában levő helyiségében.

(*) Az aradi Otáregyesület december hó 2-án délután 5 órakor az ipartestület nagyteremében tartandó szorosatos felolvasások második estélyének műora a következő: 1. C atári Erzsike: Mándsich: G-moll hangverseny. Zongorán kísérí Barthel Gizike. 2. Dr. Fábry Sándor: A nő keresztény hivatásáról. 3. Szent-Iványi S. éfánle. Godard B. „Bercenye“ (Jocelyu operabó) hegedű szóló. Zongorán kísérí Kallitsky Vilma zongoratanárnő. 4. Baránszky Gyula dr.: A viáglak apostokodása.

(*) Az „Asztalos Sándor Társaság“ e hó 2-án szerdán este 8 órakor a Kánya féle színházi sörözőben választmányi ülést tart, melyre a társaság összes tisztviselőinek és választmányi tagjainak minél nagyobb számban való megérkezését kéri az elnökség.

A végrendelet-hamisítók.

Gelléri Szabó zsaroló.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 1.

Gelléri Szabó János végrendeletének meghamisítói, Battik Sándorról és Fülep Gizelláról a nyomozás folyamán ma igen érdekes adatok derültek ki. Battik, akinek vagy tizenöt évvel ezelőtt nagy vagyona volt, elpocsékolta pénzét és hogy nagyuri életmódját folytathassa, váltókat hamisított. Tíz évvel ezelőtt le is tartóztatták. Akkor hónapokig vizsgálati fogságban volt, majd mikor feltételesen kibocsátották, Amerikába menekült. Büne elévülése után hazajött és ekkor ismerkedett meg Fülep Gizellával.

A sötét múlt.

Fülep Gizelláról hasonlóképen érdekes dolgokat jelent fővárosi tudósítónk. O is külföldön volt hosszabb ideig; Bécsben és Párisban élt hosszabb ideig. Az éjjeli fényes mulatóhelyeknek ismert alakja volt és Berlinből egy botrány miatt visszatoloncolták Budapestre.

Néhány évvel eze őt mérgezési kísérlet miatt is folytattak az asszony ellen vizsgálatot. Asszal gyarusították, hogy Gelléri Szabónak Sipák Piri nevű szakácsnőjét meg akarta mérgezni, de bizonyítékok hiányában ekkor nem járhattak el ellene.

Fülep Gizelláról Gelléri Szabó János egyik rekona így nyilatkozott:

— Éveken keresztül tehetetlenül néztük, hogyan zsarolja és kincsa a vámpír a nagybátyánkat. Az öreg ur folyton panaszkodott nekünk, hogy szakítani akar ezzel a veszedelmes népszerűvel. Öt évig tartott a család harca Fülep Gizella ellen, de hiába, nem engedett. Végre is Gelléri Szabó János úgy vélte a dolgot megoldhatónak, hogy szücsor koronát ajándékozott az asszonynak, olyan föltétellel mellet, hogy beenyugszik a válásba. Az összeget Rupp Zsigmond közigazgató irodájában huatték ki neki és ő irást is adott róla, hogy soha még csak életjelt sem ad megáról. De hát nem tágitott. Közben férjhez ment egy teljesen tönkremant és elzüllött nőgrádmegyeli földbírtokoshoz, Battik Sándorhoz és most már vele együtt kezdte meg újra a zsarolást. Hgymásntán jöttek a levelek, amelyekben így ír a kilenevenéves öreg embernek:

„Édes bácsi. Nem tudok élni nélküled. Látni akarlak. Ha nem találkoznék, öngyilkos leszek.“

— A zaklatás folyton tartott. Az öreg ur pedig kért, hogy segítsünk rajta és mentjük meg a veszedelmes némbertől. Egyszer könyves szemmel, összetett kézzel kérteit bennünket: „Sethűségem van veled. Segítsetek, hogy szakíthassak.“ Mialdig a legnagyobb egyetértésben élünk, ő nagyon szeretett bennünket és nem írhatta a végrendeletben, hogy „a háltalan rokonokat kitagadom.“

Battikék vagyona meghaladja a félmillió koronát, amelyet Gelléri Szabó Jánostól zsaroltak ki.

Vádszonyú fölfedezése.

Nagy szerepe van a végrendelet hamisításának megállapításában Vádszonyú Vilmosnak, aki a panasszokat képviseli. Mikor ugyanis Vádszonyú az ügyre vonatkozó okmányokat összeszedte, egy papírselejteke is a kezébe jutott, amelynek senki sem tulajdonított különös fontosságot. Pedig ez egy igen fontos bi-

sonyló okirat volt, amely egyenesen bizonyítja a hamisítást. Gelléri Szabó János ugyanis a galabócai kiráduiság után öt héttel új codicillust fogalmazott, amelyben különböző kisebb pórtrendeléseket tett. Ez a codicillus az a papírszalag, amelyet Vásonyi Vilmos fedezett fel és arról tanuskodik, hogy az egészen tyánnak semmiféle tudomása nem volt a galabócai végrendeletéről. Csakis az eredeti végrendeletben fűz új pontokat, mintha a másik végrendelet nem is léteznék. A csalás és hamisítás ebből a körülményből feltétlenül megállapítható. Ezt a pótvégrendeletet Vásonyi Vilmos dr. bemutatta a rendőrségen és a vizsgálóbíró előtt.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Virraszt a szerelem. vigjáték. (B bérlet.)
 Csütörtök: Tatarjárás. operett (C bérlet.)
 Péntek: Vig paraszt. operett. Bemutató előadás. (A bérlet.)
 Szombat: Vig paraszt. operett. (B bérlet.)

A Kőlcsey-zsur.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 1.

Harmadik felolvasó estélyét tartotta ma az aradi Kőlcsey egyesület. Ezuttal is szépszámu publikum jelent meg a három pontból álló műsor meghallgatására, ami öt órától csaknem fél nyolcig tartott. Elsőnek Krenner Miklós dr. reáliskolai tanár olvasott fel. A keleti kérdés történetét ismertette széles és mélyreható történelmi alapon, a szlávizmus eszméjének kifejlődésétől kezdve napjainkig. A tudományos súlyú előadás után valóságos felüdítést a közönséget Prohászkané Tausch Elvira, az Aradi Közlöny általánosan kedvelt írónőjének ötletes felolvasása. Az írónő annak a milliónek alakjait karakterizálta, amelyet legjobban ismer. A női lélek kiismerhetlen mélységeiben való kutatásának eredményét tárta elénk a nő természetrajzáról szóló kellemes csevegésében. A meglepően éles megfigyelések és az előadás közvetlensége magával ragadta a közönséget, amely őszinte tapsokkal jutalmazta a folyton fejlődő, tehetségében izmosodó írónőt.

Végül Zoltai Mátyás tanítóképző intézeti tanár értekezett „A magyar népdal zongorairodalmunkban” címmel. Ismertette a 19. század második felében élt kiváló magyar dalszerzők zeneszerzési sajátosságait, majd nevével együtt zongorán több népdalt adott elő. Zoltai tanulmánya határozottan nagybecsű és értékes zeneesztétikai munka. A tulhosszúra nyúló előadás a közönséget láthatólag kifárasztotta. Ajánlatos volna, ha a Kőlcsey-egyesület jövő szurjain jórészt könnyű természetű program pontok szerepelnének, ami viszont nem zárja ki azt, hogy magas értekezések is szerepeljenek a zsurok műsorán.

* Bihar Sándornak hagyatékából rendezett tárlat néhány nap múlva beárul. A kiállítás iránt a meggyítés óta állandó volt az érdeklődés és Bihariné megjelenése óta az anyagi siker is az erkölcsösen hasonló nagy volt. Tegnap négy kép kelt el és ma ismét a nyolc képet vettek meg, hogy a tárlat legnagyobb része elkel. Az özeveg már holnap visszautasít a fővárosba. A kiállítás még néhány napig van nyitva. Megtekinthető Welsz Leó cég tárlat helyiségében.

* Swärdström Valborg, a világhírű svéd énekesnő folyó hó 18-án tartja hangversenyt, melyre budapesti szereplése óta fokozott mértékben folynak az előjegyzések is. Klein Mór

könyvkereskedésében. Ily érdeklődés még Kubalik hangversenyt sem előzte meg.

* A kedélyes paraszt. Ennek a hétnek szenzációja „A kedélyes paraszt” című operett újdonság bemutatója lesz. Ennek a darabnak mindenütt óriási sikere volt, ami egyrészt a pompás szövegnek, másrészt a dallamos, fülbe mázó muzsikának az érdeme. A premiérre, amely pénteken lesz, szorgalmasan készülődik az énekes személyzet.

* Négerek egy vasutépítésnél. A civilizáció nem ismer akadályokat. Bámulatos az az eredmény, melyet Afrika kultúrája körül a legutóbbi évtizedekben felmutat a civilizáció. Afrika vad népei is behódoltak az európai kultúrának és a sötét világűrben, melynek belsőjében Stanley és más kutatók őserdőknél és emberverő vademberknél egvőhet nem találtak, ma még a technika legnagyobbasabb vívmányával is találkoztunk és a négerek, akik azelőtt istóztak a munkától, ma a legkomplikáltabb munkákat látják el. Az Uránia színház a helyszínen felvett mosgófényképekben mutatja be, miként dolgoznak félévad négerek egy vasutépítésnél. Rendkívül érdekes és tanulmányos látványt nyújt ez a kép, mely egyik legszebb szem az Uránia műsorában. Csütörtökön este 9 órakor mutatja be az Uránia nagy párisi estély keretében a legutóbb francia pikantériákat. Azon előadásokon csakis felöltöttek vehetnek részt.

* Fráter Loránd dalestélyére már csak kevés számú jegy kapható. Ezekre előjegyzéseket Welsz Leó könyv- és zeneműkereskedő, a hangverseny rendezője fogad el.

Száznagyvener koronás pör a tékozló herceg ellen.

Özvegy Tagányi Istvánné keresete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 1.

Ama perek száma, amelyeket az aradi törvényszék előtt Sulkovszky József Mária herceg ellen indítottak, ma ismét egygyel szaporodott. A pert özvegy Tagányi Istvánné tette folyamatba és elhalt férjének kilenc évi jószágkormányzói tiszteletdíját követeli.

1890-ben ugyanis, amikor a herceg még nem állt gondnokság alatt, jószágkormányzóul szerződtette Tagányi Istvánt, Tagányi Sándor aradi ügyvéd édes apját. Tagányi István kilenc évig vezette az aradmegyei Sulkovszky uradalom ügyeit. Midőn azonban 1899-ben a herceget gondnokság alá helyezték, Tagányi megszűnt az uradalom jószágkormányzója lenni, mert Sulkovszky herceg összes ügyeit a bonni törvényszék kirendelése alapján Helekessel Henrik dr., német igazságügyi tanácsos, bonni ügyvéd és Kráclitz Lajos dr. aradi ügyvéd vizik, mint a herceg személyes gondnokai.

Most Tagányi István özvegye, mint férjének örököse az 1890-től 1899-ig járó jószágkormányzói tiszteletdíj, 140,000 korona erejéig keresetet adott be a tékozlás miatt gondnokság alá helyezett herceg kirendelt gondnokai ellen az aradi törvényszéknél. Az ügyet OrNSTEIN Árpád törvényszéki bírónak osztották ki. A perfelvétel csak a jövő év februárjában lesz, miután az idézést a bonni gondnoknak, Helekessel dr.-nak a magyar igazságügyminiszter és a közös külügyminiszter közvetítésével a berlini osztrák-magyar nagykövetség útján kell kézbesíteni.

Hamis altiszti bizonyítványok az aradi üzletvezetőségénél.

Beszélgetés egy főtisztviselővel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 1.

Az egész országba elnyulnak annak a monstre-bűnügynök számai, melyet a máv. feljelentésére a hamis bizonyítvány-gyárosok ellen a fővárosi rendőrség megindított. Már vagy egy tucat iskolát lepleztek le, amelyekről a vasuti alkalmazottak szerte az országban jó pénzért a legfőbb bizonyítványokat kapták. Ez iskolák ellen még tart a bűnügyi eljárás, mely azonban ki fog terjedni azokra az altisztekre és egyéb máv. alkalmazottakra is, akik ilyen bizonyítványok útján jutottak állásukhoz s akik a vizsgálat befejezése után aligha maradnak helyükön.

Már az első leplezések idejében halatszottak olyan hírek, hogy Aradra és az aradi üzletvezetőség területére is elnyulnak számai ennek a botránynak. Mikor a fővárosi rendőrség egyik ilyen zugiskolában a minap házkutatást tartott, a zugiskolában éppen tanítás volt és az ott talált „tanulók” között két szarvasi is volt: Sápssky György, aki a postához akart bejutni és Sápssky Pál. De ezeken kívül is az aradi üzletvezetőségen már régebb idő óta feltűnt, hogy egyes teljesen képzettség nélküli alkalmazottak a polgári iskola negyedik osztályából mutattak fel bizonyítványt s ennek alapján kérték előléptetésüket vagy kinevezetésüket.

Hogy e hírek valódiságáról meggyőződjünk, az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott az aradi üzletvezetőség egyik főtisztviselőjével, aki az ügyről ezeket mondotta:

— Tény az, hogy több ízben, legutóbbára az idén nyáron elébünk is került néhány gyanús bizonyítvány. Pozitív adat hiányában akkor nem járhattunk el hivatalosan a dologban, kivéve egy esetet, amikor gyanús vakarás is volt látható a bizonyítványon. Hogy azonban nálunk gyakori lett volna a hamis bizonyítványok útján való előrehaladás, az már azért is kizárt, mert nálunk az altisztek rendszerint egy szakbizottság előtt tesznek vizsgát és ezzel mutatják meg képességüket és csak igen ritkán polgári iskolai bizonyítványokkal. Budapesten és ott, ahol szakvizsga nincs, igen sokan érthettek sikert ilyen hamisított bizonyítványokkal, de nálunk nem lehet szó ilyen tömeges csalásokról. Egyes budapesti és budapest-környéki — budafoki — bizonyítvány, mint mondtam, a nyáron feltűnt a vezetőségnek és ezek ügyében, ha a budapesti rendőrség vizsgálata a zugiskolák ellen befejeződik, felsőbb utasításra itt is megkezdjük az eljárást. Majd akkor, ha a zugiskolák névsorát megkapjuk, bekérjük bizonyos időre visszamenőleg a bizonyítványokat és eljárást indítunk az esetleges csalások ügyében.

MULATSÁGOK.

(=) Mese délután. December 6-án délután 3 órakor a régi ovodában az ovóné egyesület segélyalapjára s a szegény ovodás gyermekek felruházására mese délutánt rendez. Műsora a következő:

Himnusz: Eneklí a közönség. Üdvözlő: Eneklí az ovódás gyerekek. Mese: Rimondja Naika Laura ur hölgy. Szavalt: Kovács Elluska ur hölgy. Enek: Szalai Aranka ur hölgy. Monolog: Kondor Annuska ur hölgy. Zongora: Kalecky Vilma ur hölgy. Szavalt: Bíró Irma ur hölgy. Monolog: Liesmann Mariska ur hölgy. Enek: Nyul Géza, kíséri Schneider N. Utóhely 40 fillér. Allóhely 20 fillér. Felülízetések köszönettel fogadtatnak.

Ünneplik a császárt.

Szoborleplezés az aradi várban. — A fegyelmi büntetések elengedése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 1

Az uralkodó jubileumi ünnepe — amely csak a katonaság és nem a polgárság ünnepe — az aradi helyőrség tisztikara és legénysége is részt vesz. Az Aradi Közlöny már megírta, hogy Arad Lajos vezérőrnagy, a most eltávozott helyőrségi parancsnok azt az eszmét vetette fel, hogy a tisztikar adakozásából összegyűlt összegben öfelségének bronz mellszobrát elkészítteti, a vár udvarán felállíttatja s december 2-án ünnepek keretében leplezik le.

A holnapi ünnepek.

A holnapi ünnepnap eseményeinek középpontjában áll a szoborleplezés, mely teljesen katonai ünnepélynek volt tervezve s így arra csak katonai hatóságok és méltóságok kaptak meghívást. Az ünnep már ma este kezdődött. A 33. gyalogezred zenekara egy szakasz lámpionos baka kíséretében este nyolc órakor indult el a várbeli fővartárról. A Boczkó-, A Sztalos Sándor-utcákon és Szabadságtéren át vonult fel a városházáig, zene számokat adva elő. Itt visszafordult s kilenc órára tért be a fővartára, ahol zenés takarodót adott.

Holnap délelőtt féltíz órakor a várkaplna előtt felállított sátorban tábori mise lesz, amelyet Allersdorfer Julián tábori lelkész szolgált. A sátor körül négyszögben helyezkedik el az aradi helyőrség tisztikara. Mise után következik az uralkodó jubileumának emlékére alapított katonai érdemkeresztok kiosztása. Béla Falvi Fekete Miklós vezérőrnagy a nap jelentőségét méltató beszéd kíséretében tüzi a törzstisztek mellére az emlékeresztet, a törzstisztek dekorálják az alantas tiszteket, a századparancsnokok a legénységet.

Az ünneplő ruhába öltözött csapatok tisztjeik vezetésével ezután az emlékszóbor elé vonulnak. Itt is a helyőrségparancsnok tart beszédet, melynek végeztével lehull a lepel a szoborról s előtte díszmenetben vonulnak el a csapatok. Déli egy órakor a tisztí étkezőkben bankett lesz. A 33. gyalogezred bankettjén vesz részt Fekete tábornok is.

Elengedett tiszti büntetések.

Ma délután négy órakor ünnepélyes gyülekezete volt a tisztikaroknak. Tegnapelőtt ugyanis a hadügyminiszteriumból egy öt pécsettől lepecsételt rendelet érkezett az összes csapatparancsnokokhoz, melynek borítékán az a különös megjegyzés volt, hogy az csak december elsején, délután négy órakor bontható fel. Tiszti körök-

ben érthető izgalommal tárgyalták a titokzatos rendelet tartalmát s a legkülönbözőbb kombinációk kelttek szárnyra.

Azt hitték, hogy a hadügyminiszter tudára adja a tiszteknek, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös a király az egész hadsereg tábornagyává nevezte ki. Más verzió szerint ez a rendelet hozza nyilvánosságra, hogy a jubileumi év ket-tősen számíttatik be a szolgálatba, vagy pedig rendkívüli és soronkívüli előléptetést tartalmaz. Azoknak lett igazuk, akik egy negyedik lehetőséggel számoltak s azt mondták, hogy ő Felsége az ünnep alkalmából eltörli a fegyelmileg sujtott tisztek büntetését.

A katonai büntető törvénykönyv szerint ugyanis, ha például valaki, mint fiatal hadnagy fegyelmi büntetést kap, akkor ezt a minősítési táblázata még ezredes korában is feltünteti, ha csak ő Felsége kegyelmi uton nem törli a büntetést. Ezzel a jogával a legfelsőbb hadur csak a legritkább esetekben szokott élni.

Császári trónjára léptének hatvanadik évfordulóját oly nevezetes eseménynek tekintik, hogy kivételesen még a tiszti fegyelmi büntetéseket is eltörölte. Ezt tartalmazta az öt pécsettől írásztaluk fiókjában ma délután négy óráig a csapatparancsnokok.

A rendelet tartalma nagy meglepetést keltett a tisztek között.

Olmützben proklamáltak, Aradon bombáztak.

Mi történt 1848. december másodikán?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 1

Szabadságharcunk legszomorubb és legfenségesebb napjai között vannak a decemberi napok. Mikor hivan évvel ezelőtt császári koronát tettek egy fiatal főherceg fejére, az egész ország hangos méltatlankodása kísérte a tudomása és beleegyezése nélkül történt trónváltozást és sokszorozott erővel készült az osztrák kamarilla támadásainak visszaverésére. Haroktól és harci készülődésektől volt hangos az egész ország, különösen pedig azok a vidékek, amelyek leginkább tarthattak a támadásoktól.

Aradvárosát állandóan sakkban tartotta ebben az időben a Maroson túli vár katonasága. Nemzetőrök gyülekeztek Aradon, önkéntes csapatok alakultak a város és a környék lakosságából, hogy védelmet nyujtsanak a fenyegetett városnak. Hogy milyen napok voltak ezek, érdekesen mutatja azt a Pesten megjelent „Kossuth Hírlapja,” mely 1848. december 7-én kiadott számában december második kelettel hosszabb tudósítást közöl az aradi eseményekről Nára Imrének tollából, aki 1848-ban, majd 1861-ben a szentannai kerületet képviselte. Az alábbiakban közöljük ez igen érdekes tudósításnak főbb részeit:

Guerilla-harc a várral.

„Aradról december 2-áról az ottani lapból olvassuk, hogy a sáskely és lengyel önkénytesek a lakosok nagy örömeire megérkeztek. A vakmerő debreceni és békési önkénytesek a várbeli napoként bosszantják. Gyakran beessznek a vár-

sáncok közé s a sáncokon levő ágyú-öröket kibetárolva ügyességgel lelővik, majd a vár kapukhoz mennek s dacára a legszigorubb s legéberebb várőrszetnek puskatűssel döngetik a kapukat s esztalalmármával követelik azok kinyitását. Ilyenkor astán dühbe jönnek a várbeliek, lőnek néhány ágyúval, majd városunk, majd Ujarad felé, de rendszeresen hiába.”

A románok. — Rablóirtás.

„Csatáraink egy kis része jelenleg a vadnyídeli oláh lázadók lecsillapításával foglalkozik, másrésze Ujarad felé indult egy kis találkozásra Riebel zselvényával. Ezalatt a főtábor naponként gyakorolja magát a temesmegyei rablók irtogatásában s eddig még mindenütt óhajtott eredményvel.

„Ujabbán vett hiteles hírek szerint a temesvári fiók-kamarilla Fehértemplom s Versec ellen indult zsoldosai ottani csatáraink által megverve, Temesvárra visszakergettek.”

„Mi is felelünk.”

„Bombászaink a napokban tették az első próbát, tizenöt fontos bombát bocsátván a fészekbe. 12 sikerült és a várfokon nagy zavart okozott, s, miután főbombászunk a távolságot és a löpor nagy erejét tökéletesen nem tudhatta, nem oda esett, ahova szánva volt. Elég volt felsül annak, hogy mi is felelhetünk. A vár, beküldött bombáinkat megboszolni kívánván, több 18 fontos golyót bocsátott részint bombáink, részint Ujarad felé, de kárt nem okozhatott. Az összeszedett golyókat majd annak idejében használhatjuk.

Az utóbbi időben a vár kissé meghunyászkodni látszik. Agynit nem igen bombálja a város felé; a puska-övések éjjel nappal annál több; különösen az ugynevezett gölya-puskákból 2—3 lator golyókkal lövdöznék öreinkre. De Uj-Arad felől a mi bátor békési önkénytesek sem alsznak; ritka nap, hogy a vár fokáról, vagy a várból kijövők közül egyet egyet le ne durrantsanak, ezek éjjelenként egész a várbástyaig lopóznak s rémitik a vár-öröket. A napokban a várból hozzánk szökött katonák állítása szerint a várban roppant nagy a ötegek s a haldiozás száma. Sáncozásaink minden oldalról keményen folynak s az intézkedések hathatósak. Bár csak mielőbb keresztiül eshetnének a bajon, mert keresztünk egyáltalában megszünt és télen, ha a Maros befagy, a vár folytonosan nyugtalaníthat. Jelenleg naponként előrségre 688 fegyveres kívántatik, később még annyi fog kívántatni, hogy a várost a betöréstől és gyújtogatástól megóvhassuk.”

A hazafiatlanok.

„Reméljük — végzi a cikk — megjö mindennek az ideje. Városunk lassan-lassan lecsillapul. Növekedő erőnk, az ellenség eltávozta s Máriássy nyilatkozata, miszerint a város feladását indítványozókkal nem fogunk tréfálni, lakosságunknak november 12. körül megijedt részét ismét észre térítette. De van még egy-két vastag-nyaku akinek a magyar érdekek sehogy sem férhetnek fejébe; a többi közt egy a leggazdagabb polgárok közül ott a reformulcában, ki a haza oltárára dugazdagságához képest csekély áldozatra felszólíttatván, s e részben eljárt városi küldöttséget nagy hádból kiutasította, ki a sáncozáshoz semmivel sem akar járulni, ki a katonák tartásért iszonyúan zugelődik, ki a várral békés uton akar egyezkedni, mert, ugyan, az házát összelöveheti és akkor mi haszna van a szabadságból, szóval aki május 28-óta az egész világra haragszik, mert a város mind vejét, mind fiát a tanácsnokok sorából kifelejtette és rá mint egykori polgármesterére a felsőség nem igen hallgat.”

HIREK.

A hamis bizonyítványok.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 1.

A vasúti alkalmazottak hamis bizonyítványai ügyében, mint b u d a p e s t i tudósítónk jelenti, a főkapitányságon folytatják a kihallgatásokat. Ma elsőnek V o g e l Ede volt beidéztve, aki azonban azt mondotta, hogy beteg és annyira ki van merülve, hogy képtelen a kérdésekre válaszolni. Arra kérte S á n d o r László kapitányt, halassa el a kihallgatást, amit a rendőrkapitány meg is tett. Kihallgatták K i s s József máv. raktárfelügyelőt, mint gyanúsítottat, aki a bandának hamis alkalmazási bizonyítványokat szolgáltatott. K i s s beismerte, hogy tíz-tizenöt ilyen bizonyítványt kiállított, de t i s z t á n b a r á t s á g b ó l, haszna ebből nem volt, nem is akarta megtenni, de R é v a i M a n ó addig járt a nyakára, azt állítva, hogy ennek semmi következménye nem lehet, amíg megtette. A kihallgatásokat folytatják, sőt ma újabb házkutatások is voltak. Dél előtt kihallgatták K o r á n y i György dr. segédtanfelügyelőt, aki igen terhelőleg vallott.

A mai vallomások során sok fővárosi iskoláról derült ki kompromittáló dolog. K e r e k e s Ignác, a főközvetítő, például egy iskola egész tanári karát elvitte mulatni. Orfeumról-orfeumra jártak. A nyáron a zugligetben rendezett ilyen mulatozásokat a tanárok számára.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 2 án az időjárás: éjjeli fagy, sok helyütt csapadék.

— József főherceg Kisjenőn. Jelentették, hogy József főherceg december 4 én vadászatot szándékozott rendezni Kisjenőn. A kir. herceg közbejött gyöngékedése következtében azonban ez a vadászat csak karácsony utánra marad. Különben József főherceg állapotában javulás mutatkozott és ma Bécsből Budapestre utazott, mert a fővárosban akarja torokbaját kezelteni.

— Lueger titkos tanácsossága. A magyar hivatalos lap ma közli, hogy a császár Lueger Károly dr.-nak, Bécs város polgármesterének a titkos tanácsosi méltóságot adományozta. Magához a kitüntetés tényéhez semmi kösünk, az osztrák császár elvégre annak adományozza ezt a méltóságot, akinek akarja, de hogy a magyar hivatalos lap köztelen legyen ilyenféle kitüntetésről hivatalos részében hírt adni, azt minden magyar embernek helyteleníteni kell.

— Személyszállítás léghajón. Egy londoni távirat hozza a következő szenzációs hírt: A jövő év május elsején Newyork és Boszton között léghajókkal rendszeres személyszállítást rendeznek be. A z á l l o m á s o k a t és léghajóparkokat már készítik.

— Képviselők lovagias ügye. A kereskedelmi költségvetés tegnapi tárgyalásán B u e a B r n a b e s s e d e közben elterít a tárgytól, mire M o l n á r Jenő balpárti képviselő figyelmeztette az elnöklő R a k o v s k y Istvánt, hogy a szónok nem ragaszkodik a tárgyhöz. Nagy Emil ekkor odaült Molnárnak:

— Szólt!

Molnar ezért Nagy György és Thoreschay Viktor báró képviselők útján ma lovagias elögtételt kért Nagy Emilől, aki K u b i k Gyula és S z n a s k y I s t v á n képviselőket nevezte meg se-

gédelőül. A megbízottak ma délben tárgyaltak és Nagy Emil segédai kijelentették, hogy felük azt a megjegyzést tréfásan tette. Ezzel az ügy ellintőzést nyert.

— A pápa betegsége. Római távirat jelenti: A pápa ágyban fekszik; légcsőgyulladás van. Állapota az utóbbi napokban nem javult.

— Egy iskolai igazgató fegyelmeje a közigazgatási bizottság előtt. Aradmegye közigazgatási bizottságának fegyelmi válaszmánya ma dél előtt egy borosjenői iskolai igazgató fegyelmi ügyét tárgyalta. M a k u c s a Karácsony, a borosjenői állami elemi iskola tanítója ugyanis feljelentést tett igazgatója, S c h w i e g e l Gyula ellen. A feljelentést hosszú vizálykodás előzte meg, amely közben a tanító már egyszer kibékült igazgatójával, de aztán újra megkezdődött köztük a háborúság. Megvádolta az igazgatót azsal, hogy tanórált elhanyagolja, a tanítókat nem védelmezi meg a különféle célszerűen terjesztett rágalmak ellen, sőt maga is terjeszt rágalmakat. A feljelentést ma tárgyalta a közigazgatási bizottság fegyelmi válaszmánya K á r o l y Gyula gróf főispán elnökelete alatt. Jelen voltak F r i e b e i s s Miklós és V a r j a s s y Árpád tagok; a vádat S z a k o l e s z a y Lajos kir. ügyész képviselte. A válaszmány a vádat nem látta beigazoltaknak s ezért az igazgatót felmentette.

— Bojkottálták a panamázó céget. Budapestről jelentik: Ma délelőtt ismét foglalkozott a városi tanács a vízmérők szállításának ügyével. Ismeretes dolog, hogy az egyik vállalkozó: a K u n z-féle betéti társaság a szerződését föl akarta bontani; ezt azonban ma a tanács nem fogadta el, mert így a fővárost tetemes anyagi kár érné. A jövőre nézve azonban a tanács úgy határozott, hogy a 3000 vízmérő órából, amelyek közül eddig egyenként 1500—1500 darabot szállított a Kunz-féle betéti-társaság és a Magyar Fém- és Lámpaáru-gyár, ezenkívül n e m s z á l l i t t a t n a k a K u n z-féle cégtől semmit, hanem az egészet a Magyar Fém- és Lámpaáru-Gyárnál rendelik meg.

— Vidéki nyomdatulajdonosok gyűlése. Budapestben vasárnap tartották a vidéki nyomdatulajdonosok gyűlést, amelyen Aradi B o r o s János, az Aradi Nyomda r. t. igazgatója, K a l m á r Nándor, nyomda tulajdonos és L á s z l o r Kőrösi a Pöspöki-nyomdának igazgatója vettek részt.

— A polgári iskola jótékony célú színelőadása. Rendkívül nagy érdeklődés nyilvánult meg az aradi polgári leányiskola jótékony célú színelőadása iránt, amelyet december hó 8 án, csütörtökön délután rendeznek a színházban. K u c s á r Lajos színházi titkár, aki az előadás rendezésével van megbízva, nagyban hozzájárul a sikerhez. Farkas Vilma intézeti tanítónő az énekszámokat tanítja, Szathmári Etelka táncművésznő a szebbnél szebb táncokat.

— Előadás Aradváros rendezéséről. Budapestről írják: P a l o c s a i Antal, az ismert városrendező december 8 án, csütörtökön este fél 7 órakor az Építőművészek Szövetségében bemutatja Arad szabad királyi város szabályozási tervét, melynek elkészítésére a város részéről felkértek.

— Az újtelepi népkönyha. Az újtelepi fiúiskolában letelek u r a p t ö k ö z i o t h e n n a l k a p c s o l a t b a n k o n y h á i s á l l i t o t t a k f e l, h o l a s z g e n y l i k o s g y e r m e k e k k a p n a k e b e d e t. A tanulók száma itt öven. Tegnapi volt az ünnepélyes megnyitás, amelyen H a u s e r Károlyné ezredesné, S t e i n e r Jakabné, S c h e l l y Mária-né és T r u s B é l á n e ú r n ö k v e t t e k r e s z t. A gyermekekhez F ü l ö p E d r e igazgató tartott szép beszédet. A környék közönsége nagy érdeklődéssel viselkedett az intézmény iránt s adományaival támogatja.

— Köszönetnyilvánítás. Az aradi ír. jótékonyegylet részéről kibocsátott felhívás következtében adományozni sziveskedtek: Neuman Testvérek 5¹/₂ öf, Klein B Vilmos 5¹/₂ öf, Czukor László 2 öf, Kádár, Braun és Böhm 1¹/₂ öf, Révész Adolf 1 öf, Kovács Jakab 1 öf tüzifát, Löffler Jakab, Haas Béla Bécs 50—50 kor., Keil Lipót dr. 40 kor., végvári Neuman Dániel 30 kor., Rosenfeld Herman, Seidner Bándor Berzeva, Leopold Zsigmond, Goldschmidt Sándor, Glöck Károly, Ottenberg Tivadár, Weisz Márkus, Freud Fülöp, Bing Vilmos, Basch Simon, Seidner Bernát, Schreyer Jakab, Kövér Márton, Hegyi Albert 20—20 kor., Elea Ármin, Reininger Samu 15—15 kor., Funkelstein József, Weisz Pál, Redl Mór, Schwarz Simon fia, Herbstein Mór, Adler Andor, Keller Izse, Lészal Sándor, Weisz David, Keil Katalin, Pollák Vilmos, Reusz Mór, Reusz Sándor, Komlós Dezső, Singer Israel, Mayer Dániel, Szalay Manó, Deutsch Mór, Jellinek József, Singer Gyula, Holländer Ignác, Fischer Eliza, Nemess Géza, Werner Károly, Kemény Manó, Fuchs Ignác, Lusztig Ármán, Malrovitz Emil, Lusztig Andor, Mayer Miksa, Wittenberg Isidor, Grimm A. József, Nuszbaum Zsigmond, Teaner József 10—10 kor., Sági Henrik 6 kor., Hirschmann Albert, Grossmann Alfréd dr., Husserl Vilmos Glogovác, Lévai Adolf, Szentes Samu, Ehrenfeld Ignác, Zádor Bertalan, Rubinstein Mór, Kohn Ignác, Wigda A. J., Deutsch Sándor Folya, Kutányi Ferenc, Mayer Samuel, Spiegel Lipót, Hegedüs Gyula, Guttmann Samu, Kehn József, Weinberger János, Wettendorfer Bertalan, N. N., Schwarz Dávid, Ifj. Klein, N. N., Fodor Gyula, Neumann Herman, Schulhof Károlyné, Frankl J. József, Klein Ignác 5—5 kor., Braun Mór, Szalay Arnold dr., Guttmann és Berger 4—4 kor., Salzó Pál Popper Károly 8—8 kor., Hecht Andor dr., Pollák Arnold, Schatteles József 2—2 kor., összesen 16¹/₂ öf tüzifa és 990 korona. — E nagylelkű adományokért hálás köszönetét fejezi ki Deutsch Mór, elnök.

— A decemberi városi közgyűlés sorrendjének főbb pontjai ezek: Az úresedésben levő irodai segédügyi állásnak választás útján való betöltése. Polgármester előterjesztése az 1876. évi VI. t. c. 4. § a értelmében a közigazgatási bizottság tagjai közül kilépő bizottsági tagok helyének betöltése iránt. Az „Aradi Közlöny“, „Arad és Vidéke“ kiadóhivatala és Zlinszky István és társa könyvnyomda és műintézetének bejelentése, hogy a város házi kezelésében levő vállalatok hirdetéselt csakis külön díjazással közli. A tanácsnak jelentése a lovarda épületnek megfelelő átalakítása iránt megtartott árlejtés eredményéről. A gazdasági széknek előterjesztése Kozmánszky Lipótnak a könyvkötői munkákkal való további megbízatása iránt. A tanácsnak előterjesztése egy a város által felállítandó mezőgazdasági szeszgyárnak engedélyezése tárgyában. A mezőgazdák biztosító szövetkezetének felelőssége a tanácsnak azon határozata ellen, mellyel nevezett szövetkezet a városi tűzbiztosítási versenytárgyaláson való részvételből szövetkezetű minőségére való tekintettel kizáratt. Ugyanannak jelentése a Roszt és Pellegrini céggel a Maroshidak feljáróinak csatornázását tárgyzó szerződés tárgyában. U. a. a Kemény Manóval a Maroshidak feljáróinak feltöltése iránt megkötött szerződés tárgyában. U. a. a második polgári fiúiskola létesítése iránt a vállalkozókkal megkötött szerződések tárgyában. A tanácsnak előterjesztése a főközlekedési vonalnak világítása tárgyában. A belügyminiszter intézkvénye a pezsgő, sör és kártya után kivetendő fogyasztási adó tárgyában. A tanács előterjesztése a m. kir. pénzügyigazgatóság által elő- és leirt állami adónak megfelelő községi adó elő- és leírása tárgyában.

— Étetunt aradi cseléd. Ma este a Simonyi-utca 8. szám alatt lakó Glück Dezsőnél szolgáló Russa Mihályné 28 éves asszony gyulaoldatot ivott és a kórházban haldokolt. Állítólag azért követte el tettét, mert a töle külön élő férje lelvással fenyegette, ha nem állítja vissza a házassági élekorösséget.

— Szabó-féle pármal ibolya-szappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habzása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyre lehet vele. Készíti: Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban s jobb divatáru kereskedésben. Főraktár Aradon Vojtek és Weisz drogériájában.

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál.

Budapest, december 1.

Ametika 1/4-ei magasabb. 10 ezer mm. 10-15 fillérral olcsóbb.		
Az árak 50 kilonként számítva:	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza áprillisa . . .	12.93-12.94	12.92-12.93
Tengeri majusra . . .	7.57-7.58	7.51-7.52
Rozs áprillisa . . .	10.90-10.91	10.82-10.83
Zab áprillisa . . .	8.83-8.84	8.84-8.85
Buza 1909 októberre . . .	11.27-11.28	11.23-11.24
Rozs októberre . . .	9.79-9.80	9.74-9.75
Zárul 5 órakor:		
Osztrák hitelrészvény		615.25
Magyar hitelrészvény		712.50

IDEGENEK ARADON.

December 1.

Fehér Kereszt szálloda. Helcht Lipót utazó Budapest. — Wolf Arnold utazó Budapest. — Rosenberg László utazó Bécs. — Fany Past utazó Budapest. — Rónai Bernát utazó Budapest. — Callba Illés királyi aljásbíró Pófa. — Rozner Mór utazó Kiskunfélegyháza. — Ifj. Dobay Károly huszárönkéntes Debrecen. — Szalszberger Jakab utazó Budapest. — Radó Mór utazó Budapest. — Weisz Alfréd utazó Budapest. — Helman Adolf utazó. — Bányási Dezső utazó Budapest. — Eiser Márk utazó Budapest. — Weber Izó utazó Budapest. — Viltay Jenő százados Szeged. — Miklós Vilmos utazó Budapest. — Janauschek Ferenc utazó Bécs. — Veber Lipót utazó Bécs. — Biener Tivadar utazó Hlinska. — König Frigyes utazó Krefeld. — Marcus Sax utazó Bécs.

Központi szálloda. Weisz Gyula dr. ügyvéd Szeged. — Maurer Adalbert utazó Bécs. — Weiner Bernát utazó Bécs. — Nyikora Kornél dr. ügyvéd Temesvár. — Krausz Mór kereskedő Budapest. — Weiner Zsigmond utazó Budapest. — Nagy Kálmán utazó Bécs. — Gaál Emil utazó Hamburg. — Szép Dezső mérnök Debrecen. — Hubay Pál hivatalnok Nagylak. — Láng Sándor utazó Budapest. — Vogel József utazó Budapest. — G Gusztáv utazó Budapest. — Virágh Sándor közjegyző Petris. — Kalász Pál utazó Budapest. — Harasakievic József utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Dárzson Béla utazó Budapest. — Amenthal Antal kereskedő és neje Elek. — Vertán Ernő földművelő Csermő. — Farkas Áron számvéví Temesvár. — Klauszner Jskab végrehajtó N.-Buttyin. — Heny Adolf utazó Bécs. — Ventsch Imre utazó Budapest.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1908. évi december hó 2-án:

B) bérlet. B) bérlet.

Virraszt a szerelem.

Vigjáték 4 felvonásban. Irták: Fiers és Caillavet. Fordította: Adorján Andor.

S Z E M E L Y E K:

De Juvigny	Follinuszné.	Vernet Adolf	Szendrey M.
Jacqueline	H. Harmath J.	Merlin abbé	Várnay Jenő.
Carteret	Ditrói Mór.	Juvigny	Martonfy R.
Lucienne	Novák Irén.	Rose	Benkóné.
Bernier Sophie	Zalay Margit.	St. Hermine	Lászy Etel.

Kazdats este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)
Fahrman repülőgépe. Nagy szenzáció.

Műsor 1908. december hó 2-án szerdán:

1. Méreg-e vagy pálinka? Bohózat. — 2. Rablótámadás egy postakocsi ellen. Látványosság. — 3. A vadász. Kacagató. — 4. A kis világárók. Elettép. — 5. Vademberek egy afrikai vasutépítésnél. Látványosság. — 6. Julia a kaszányában. Bohózat. — 7. Csodálatos méhkas. Színes látványosság. — 8. Pörüljárt vámszedő. Kacagató. — 9. Nagy lövész. Sportkép. — 10. Megvadult lovak. Természet után. — 11. Fahrman repülőgépe. Természet után.

Előadások: Este 5 órától 11 óráig.

Minden előadás alatt katonazene játézik. — Cukrászda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Céltörtökön, pénteken, szombaton és vasárnap este 9 órakor

Nagy párizsi estély.

(Csak úgy mint otthon . . .) Dr. Prohászka

Lászlónak, az Aradi Közlöny hasábjairól ismert bájos ironónek stellemes csövegésében gyönyörködött ma a Kölcsey Egyesület zsúr-közönsége, amely sokat mosolygott a felolvasó kedves ötletein. De nemcsak a nagyterem közönsége mosolygott, hanem azok is, akik a szomszédos kisteremben tartózkodtak Prohászkané felolvasása előtt, az ő, a férje, Zoltainé és férje társaságában. A kis társaság azon vitatkozott: milyen a jó felolvasó módszer.

— Erősen és tisztán szó tagelva kell olvasni, — mondta Zoltainé.

— En nagyon szeretnék erősen kiabálni, — szölt Prohászkané — de félek, hogy kijövök a formából, ha kiabálok.

Amire a férje bátorítólág fordult feléje:

— Nem kell semmitől félni. Csak úgy, mint ha otthon volna.

(A zené.) A Kölcsey Egyesület mai zsúrián tudvalevőleg zeneművészeti előadás is szerepelt. Ez alkalmat adott a javíthatlan élcelőknek, hogy a zenéről süssenek el vicceket. Mutatóban itt van egy:

— Te, — mondja az egyik ifju, aki csak a magyar nótákat tudja élvezni — aztán van a zenének praktikus haszna is?

— Gyönyörködteit a lelket.

— Az más. De praktikus haszna van-e?

— Föltétlenül van. A zene kiténő hajnövesztő szer.

— Mit beszélsz?

— Okvetlen jó hajnövesztőszer, mert ahány valamire való zenészt láttam, mindnek hosszú haja volt.

(A saimuláns.) Egy aradi őrmester azt jelenti a kapitányának, hogy a Max Kohn infanterista nagybeteget, nem rukkolhat ki.

— Mi a fene baja van?

— Azt mondja, hogy napszurást kapott.

— Ilyen hidegben? Hazadik az a gazember.

— De nem tud fölkelni, — mondja az őrmester.

— Mindegy. Az szimulál. Most nem lehet neki napszurása. Különbben is az nem kis betegség. Nekem volt már. Az ember vagy belehal, vagy belehülyül.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. Pankota. Az adatokat a hatóságtól kaptuk, tehát azok bizonyára megfelelnek a valóságnak.

Lippa R. Szíveskedjék körülményesebben megírni, hogy micsoda telepről van szó, mert ez levelemből nem tűnik ki, anélkül pedig nem tudunk fölvilágosítást adni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, december 1.

Az időjárás enyhébbre fordult, most még üdvös lenne, ha a csapadék elmaradna s száraz jellegzetű lenne az idő, hogy a gazdálkodóknak az időszertint teljesítendő munkáikat véghezvessék.

A gabonaárak irányszata lanyha, melynek az impulzust a kedvező idő adta.

A mai piacon elkelt:

800 mm. buza 12.50—

400 mm. tengeri 6.30—

Rozs 9.30—

Árpa 7.60—

Zab 7.20—

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értanpök.

Pályázat.

Az „Aradi első közöskönyha önségélyző társaság“ egy gondnoki és egy gazdaaszszonyi állásra pályázatot hirdet, kiknek gyermektelen házastársaknak kell lenniök.

Az állás 1908. december hó 15-én foglalandó el.

A kellően felszerelt és alkalmazhatóságot igazoló kérvény Botka István m. kir. pénzügyi titkár, mint a társaság igazgató elnökénél, december hó 5-éig nyujtandó be, kinél ez ügyben személyesen is lehet érintkezni, sőt ez ajánlatos is, ki a feltételeket a pályázóval közöloi fogja.

8659. Igazgatóság.

A fütési idény alkalmából ajánlunk:

- Porosz Salon Köszenet,
- Porosz Dió Pirszenet,
- Porosz Légszesz Koks,
- Zsilvölgyi Salon Köszenet.
- Vasaláshoz darabos Bükkfaszenet

Ugy faszén, mint összes Köszen és Koks fajok Boros Béni-tér 2. sz. szentelepuskón rostálva, kő és pormentesen kezeltetnek. — Szállitmányainkat pontosan mérve, plombázott zsákokban teljesítjük és csakis elősmert legjobb elsőrendű minőséget szállitunk. Házhoz szállitást saját kocsijainkkal eszközöljük. 8681

Szíves megkereséseket Telefon sz. 139. vagy Andrassy-ter 14. sz. üzletünkben kérünk.

Uj! Tüzgyujtás papir és lágyfa nélkül „Lapidim“ tüzalagyujtóval, 2 nagyságban, 1 csomag 10 drb. 20 és 30 fill. Uj!

Kneffel Károly és fia

vas- és szén-nagykereskedése
Arad, Andrassy-tér 14. szám.

Az „ALTVATER“ Iikörgyár
GESSLER SIEGFRIED
— cs. és kir. udvári szállító —
József főherczeg ő fonségének kamarai szállítója
— BUDAPESTEN, —
Ajánlja 5923
„ALTVATER“ LIKÖRJÉT
és minden egyéb finom likörkészítményelt, valamint a legutóbbi termésből ezüst üstben beölt
MÁLNASZÖRPÖT.

Nagymennyiségű
plé-pánt és maculatura
jutányos áron
eladó.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Versenyfárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az Aradon létesített 6 új elemi iskolában szükségelt ablakredőnyök (függönyök) szállítása iránt folyó évi december hó 14-én délelőtt 10 óraker a városháza földszinti termében zárt ajánlati versenyfárgyalást tart.

A teljesítendő munka mennyisége, a méretek kimutatása, valamint egyéb szükséges tudnivalók Arad sz. kir. város mérnöki hivatalában a hivatalos órák alatt d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig ünnepnapok kivételével megtekinthetők, hol az ajánlati lapok és költségvetések díjtalanul megszerezhetők.

A versenyezni óhajtókat felkérjük, hogy a szállítás iránti szabályszerűen kiállított és pecsételt ellátott, borítékba helyezett ajánlataikat az ajánlati költségvetéssel együtt közvetlenül, vagy posta útján a kitűzött nap d. e. 10 óráig Arad sz. kir. város gazdasági székehez anynyival inkább is nyujtsák be, mert az elkésett ajánlatokat figyelembe nem vesszük.

A versenyfárgyaláson ajánlattevők, vagy azok képviselői jelen lehetnek.

Ajánlattevő köteles az ajánlati végösszeg 5%-át készpénzben vagy a közszállítási szabályzatban megjelölt óvadékképes értékpapirokban bánatpénzül folyó évi december hó 14-én d. e. 10 óráig a városi pénztárba letenni és a vonatkozó letéti jegyet az ajánlathoz csatolni.

Ajánlatot csak a város által kiadott szabvnyos ajánlati lapon és a munka mennyiségei szerint kimutatási úrlapon, egységárak kitüntése mellett lehet tenni.

Százalékos engedménnyel, vagy felülfizetéssel tett ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

A függöny 1909. március hó 1-ig teljesen készen, az egyes iskolák ablakain felszerelve átadandók.

Ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a költségvetést, a vállalati általános és részletes feltételeket teljesen ismeri és magára nézve kötelezőnek elfogadja.

Ajánlattevők ajánlataikkal a közszállítási szabályzat 25. §-a értelmében a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Azon pályázók, kik a szállítást elnyerni óhajtják: kötelesek iparűzői jogosultságukat igazolni, akik pedig Arad sz. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, illetőleg ismeretlenek: tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, amelyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A munkálatoknál kizárólag hazai termékek használhatók fel és magyar honos munkások alkalmazandók.

A város közönsége fentartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül tekintet nélkül az árakra, szabadon választhasson. Arad, 1908. évi november hó 23.

A gazdasági szék.

21404—1908. kh.

Hirdetmény.

Berkovits Béla aradi lakos Polt. Pécskai-ut 17. sz. a. telkén egy füvegcsiszoló, műüvegező és tülkörgyár felállítására telepengedély iránt folyamodván, az 1884. évi XVII. t.-cz. 27. §-a értelmében a telep helyszin tárgyalására határidőül folyó évi december hó 5. d. u. 3 órája kitűzetik, a melyre az érdekeltek ezuton is meghivatnak azon észrevétellel, hogy a telep helyszini és tervrajza, valamint az üzem módjának leírása a kapitányi

hivatali iparűgyi osztályánál folyó évi december hó 5-ig, mindenkor a hivatalos órák alatt betekintheők s a netáni észrevételek irásban ugyanott, előszóval pedig a helyszini tárgyalás alkalmával megtehetők, mert a mennyiben ilyenek nem említtetnének, s ha köztekinetek gátlólag fel nem merülnének, a telep engedély az idézett törvény 80. §-a rendelkezéséhez képest ki fog adatni.

Arad, 1908. évi november hó 25-én.

Sarlot,
főkapitány.

Magyar kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Érvényes 1908. évi október hó 1-től.

Budapest—Arad.		Arad—Budapest.	
Állomások	Állomások	Állomások	Állomások
Budapest kpn. ...	Arad ...	Arad ...	Budapest kpn. ...
Kobánya felső p. u. ...	Arad ...	Arad ...	Kobánya felső p. u. ...
Rákospalota ...	Arad ...	Arad ...	Rákospalota ...
Mátyásföld ...	Arad ...	Arad ...	Mátyásföld ...
Győr ...	Arad ...	Arad ...	Győr ...
Ménfőcsanak ...	Arad ...	Arad ...	Ménfőcsanak ...
Tápió-Szecső ...	Arad ...	Arad ...	Tápió-Szecső ...
Nagy-Káta ...	Arad ...	Arad ...	Nagy-Káta ...
Tápió-Szele ...	Arad ...	Arad ...	Tápió-Szele ...
Tápió-Györgye ...	Arad ...	Arad ...	Tápió-Györgye ...
Ujvárosszentmiklósi ...	Arad ...	Arad ...	Ujvárosszentmiklósi ...
Szelecsény ...	Arad ...	Arad ...	Szelecsény ...
Szalók ...	Arad ...	Arad ...	Szalók ...
Pusztaszer ...	Arad ...	Arad ...	Pusztaszer ...
Moson ...	Arad ...	Arad ...	Moson ...
Gyoma ...	Arad ...	Arad ...	Gyoma ...
Mezőbénye ...	Arad ...	Arad ...	Mezőbénye ...
Békéscsaba ...	Arad ...	Arad ...	Békéscsaba ...
Kisvárd ...	Arad ...	Arad ...	Kisvárd ...
Kétegyháza ...	Arad ...	Arad ...	Kétegyháza ...
Országút ...	Arad ...	Arad ...	Országút ...
Bánhid ...	Arad ...	Arad ...	Bánhid ...
Lökőháza ...	Arad ...	Arad ...	Lökőháza ...
Kürtics ...	Arad ...	Arad ...	Kürtics ...
Sóronya ...	Arad ...	Arad ...	Sóronya ...
Arad ...	Arad ...	Arad ...	Arad ...

Arad—Tétele.		Tétele—Arad.	
Állomások	Állomások	Állomások	Állomások
Arad ...	Tétele ...	Tétele ...	Arad ...
Sóronya ...	Tétele ...	Tétele ...	Sóronya ...
Kürtics ...	Tétele ...	Tétele ...	Kürtics ...
Lökőháza ...	Tétele ...	Tétele ...	Lökőháza ...
Bánhid ...	Tétele ...	Tétele ...	Bánhid ...
Országút ...	Tétele ...	Tétele ...	Országút ...
Kétegyháza ...	Tétele ...	Tétele ...	Kétegyháza ...
Kisvárd ...	Tétele ...	Tétele ...	Kisvárd ...
Békéscsaba ...	Tétele ...	Tétele ...	Békéscsaba ...
Mezőbénye ...	Tétele ...	Tétele ...	Mezőbénye ...
Szelecsény ...	Tétele ...	Tétele ...	Szelecsény ...
Szalók ...	Tétele ...	Tétele ...	Szalók ...
Pusztaszer ...	Tétele ...	Tétele ...	Pusztaszer ...
Moson ...	Tétele ...	Tétele ...	Moson ...
Gyoma ...	Tétele ...	Tétele ...	Gyoma ...
Mezőbénye ...	Tétele ...	Tétele ...	Mezőbénye ...
Békéscsaba ...	Tétele ...	Tétele ...	Békéscsaba ...
Kisvárd ...	Tétele ...	Tétele ...	Kisvárd ...
Kétegyháza ...	Tétele ...	Tétele ...	Kétegyháza ...
Országút ...	Tétele ...	Tétele ...	Országút ...
Bánhid ...	Tétele ...	Tétele ...	Bánhid ...
Lökőháza ...	Tétele ...	Tétele ...	Lökőháza ...
Kürtics ...	Tétele ...	Tétele ...	Kürtics ...
Sóronya ...	Tétele ...	Tétele ...	Sóronya ...
Arad ...	Tétele ...	Tétele ...	Arad ...

Arad—Temesvár-Jászóváros.		Temesvár-Jászóváros—Arad.	
Állomások	Állomások	Állomások	Állomások
Arad ...	Temesvár ...	Temesvár ...	Arad ...
Uj-Arad ...	Temesvár ...	Temesvár ...	Uj-Arad ...
Németh-Ságh ...	Temesvár ...	Temesvár ...	Németh-Ságh ...
Vinga ...	Temesvár ...	Temesvár ...	Vinga ...
Orcsyfalva ...	Temesvár ...	Temesvár ...	Orcsyfalva ...
Merczfalva ...	Temesvár ...	Temesvár ...	Merczfalva ...
Szt.-András ...	Temesvár ...	Temesvár ...	Szt.-András ...
Temesvár-Jv. ...	Temesvár ...	Temesvár ...	Temesvár-Jv. ...

Tétele—Arad.		Arad—Tétele.	
Állomások	Állomások	Állomások	Állomások
Tétele ...	Arad ...	Arad ...	Tétele ...
Sóronya ...	Arad ...	Arad ...	Sóronya ...
Kürtics ...	Arad ...	Arad ...	Kürtics ...
Lökőháza ...	Arad ...	Arad ...	Lökőháza ...
Bánhid ...	Arad ...	Arad ...	Bánhid ...
Országút ...	Arad ...	Arad ...	Országút ...
Kétegyháza ...	Arad ...	Arad ...	Kétegyháza ...
Kisvárd ...	Arad ...	Arad ...	Kisvárd ...
Békéscsaba ...	Arad ...	Arad ...	Békéscsaba ...
Mezőbénye ...	Arad ...	Arad ...	Mezőbénye ...
Szelecsény ...	Arad ...	Arad ...	Szelecsény ...
Szalók ...	Arad ...	Arad ...	Szalók ...
Pusztaszer ...	Arad ...	Arad ...	Pusztaszer ...
Moson ...	Arad ...	Arad ...	Moson ...
Gyoma ...	Arad ...	Arad ...	Gyoma ...
Mezőbénye ...	Arad ...	Arad ...	Mezőbénye ...
Békéscsaba ...	Arad ...	Arad ...	Békéscsaba ...
Kisvárd ...	Arad ...	Arad ...	Kisvárd ...
Kétegyháza ...	Arad ...	Arad ...	Kétegyháza ...
Országút ...	Arad ...	Arad ...	Országút ...
Bánhid ...	Arad ...	Arad ...	Bánhid ...
Lökőháza ...	Arad ...	Arad ...	Lökőháza ...
Kürtics ...	Arad ...	Arad ...	Kürtics ...
Sóronya ...	Arad ...	Arad ...	Sóronya ...
Arad ...	Arad ...	Arad ...	Arad ...

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

APRO HIRDETÉSEK.

A kinek

ismeretség híján

külsőre,
szépségre,
szelvényre,
kényvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kölcsőre,
csellőre,
kerékre,

külsőre,
gazdatisztára,
szobaleányra,
házi- vagy,
irodászolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

eladni kíván

butorot,
szongorát,
bori,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

Aki

mindenekeset vétel vagy bérbevitel esél
jából keresi;

Aki

valamely állást betöltendő kíván: legbizto-
sabbat értesít, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kís hirdetés

rovatát használja.

Régen nem láteit szépség

meg vagyok hatva. Mikor látha-
tom ismét? 3675

Varjassy József-utca 6. szám

alatt egy 6 lóra való istálló és egy
koesiszin azonnal kiadó. 3669

Legjobb francia divattlap

a „La Toilette Moderne”. Ára szá-
monként 1 kor. 20 Hll. Kapható
Inquz I. és Fia könyvkereskedésé-
ben Arad, Weitzer János-u. 201

Szellő özpár

bak és suta, 1 1/2 évesek, eladó.
Megkereséseket „Vadaskert” alatt
a kiadóhivatal továbbít. 3428

Veszek könyvtárakat,

egyes könyveket és hangjegyeket
legmagasabb áron. 80,000 köte-
tes kölcsönkönyvtár és zenemű-
kölcsonzó intézet. Telefon 885. sz.
Kerpel Izsó könyv- és papírkeres-
kedése, Aradon. Ugyanott tanuló
felvétetik. 3161

Használt

ólom

megvételre kerestetik

Feltűnő újdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mást nem szívhát.

311

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHUVELY.

150.000
korona vagyonnal

biró hajadon, földbirtokos leánya,
21 éves, férjket keres. Azonki-
vül még több száz vagyonos
parthie előjegyzésben, úgy hogy
minden igénynek bármikor meg-
felelhetünk. Forduljon minden há-
zasulandó Schlesinger céghez,
Berlin 18. 3641

DIAMANT FERENC

villanyvilágítás, telefon és esengő berendező
Arad, Atzél Péter-utca 2.
(a színház főbejáratával szemben, Bohus-udvar.)
Telefon-szám 595.

Gáz- és villanylámpák,
csillárok, legjobb minőségű
gáz, villany, benoid
izzóttestek, ivilámpaszemek,
rechaud-k acetylen égők, üveg-
felszerelések: hengerek, ernyők,
tuipán és gyöngyök, szerelési
anyagok legolcsóbb árakban és
kivitelben. 3436

5338 - 1908. sz.

Hirdetmény.

Értesítjük az érdekelteket, hogy
a m. kir. kereskedelmi kormány
által Gödöllőn létesített szeszkiér-
leti állomás működését megkez-

dette, annak úgy szervezeti sza-
bályát, valamint működési körét
is felőlelő díjjegyzéke a hivatalos
órák alatt levéltárunkban megte-
kinthető.

Arad, 1908. évi november hó
27-én.

A városi tanács.

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ÜVEGCSISZOLÓ-, MŰVEGEZŐ- ÉS TÜKÖRGYÁR

ARADON, V. PÉCSKAI-UT 17.

TELEFON 525.

TELEFON 525.

1908. október 21-én szerdán megkezdte üzemét.

Hivatalja: Csiszolt és sima tükrök, rézbe
foglat és egyéb művegezesek,
modern kirakat berendezések, ed-
zett üvegtáblák, velencei tükrök
stb. gyors és jutányos elkészíté-
sét. Régi tükrök új fon-
csorozása mérsékelt árak mellett.

3841

Köszén

3.60 korona.

100 kg.-ként házhoz szállítatik 50
— kg.-os plombázott zsákokban —

Megrendelhető:

Erdélyi bánya r. t.

főraktáránál

Karolina-utca 7. sz.

Telefon 206. sz.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fiu

tanulónak

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban

DEPILLOR
HAJVESZTO.

E csodáhatásu szerrel min-
den oly helyről, a hol a
hajnöves alkalmatlan, mint
arc, nyak, kezek, azt egy
pár perc alatt minden fájd-
alom nélkül eltávolítja.
Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN
használatát által. Nem pisz-
kit, nem ragadós, kezelése
igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól.
Csak olyan készítményt tessék
elfogadni, ahol „Anagallin” szó
látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a
butorokat nem támadja meg.

Ára egy üvegnak 70 fillér.

Ideális, legjobb,
legtartósabb
amerikai

Gummi-óvszer

= NEVER. =

6 darab egy eredeti fémdoboz-
ban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban

241

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.